NAŠ TEDNIK

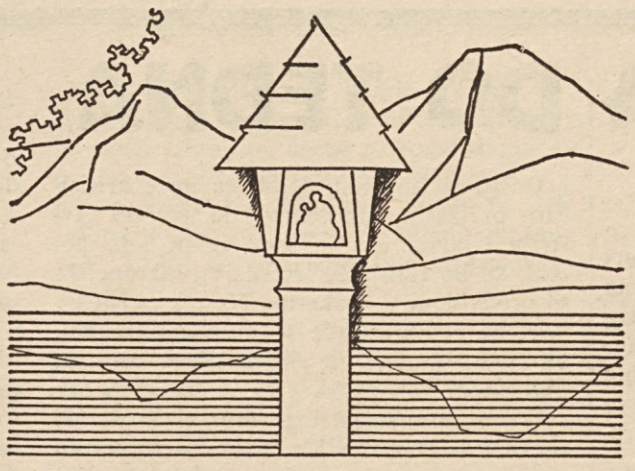

KULTURNO POLITIČNO GLASILO

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt P. b. b.

LETNIK XXI / ŠTEVILKA 46 CELOVEC, DNE 13. NOVEMBRA 1969 CENA 2.50 ŠILINGA

Narodni svet koroških Slovencev včeraj - danes - jutri

Dr. Reginald Vospernik

Govor na slavnostni akademiji ob 20. obletnici ustanovitve Narodnega sveta koroških Slovencev.

Cenjeni gostje, dragi rojaki!

Čemu smo se danes zbrali koroški Slovenci iz Ziljske doline, Roža in Podjune tu v Celovcu, kmetje, duhovniki, delavci, akademiki, dijaki, obrtniki? Slavljenec-jubilant, ki stopa letos v 21. leto svojega obstoja, je Narodni svet koroških Slovencev. Zares kratka, prekratka doba za proslavljanje — bodo rekli eni —, saj je komaj dorasel v čilega mladeniča. Zares dolga doba narodnega hotenja in ustvarjanja, bodo rekli drugi, kajti Slovenci smo narod kratkoživih organizacij, publikacij in snovanj.

Rojstna ura Narodnega sveta

Vendar: danes smo se zbrali, da se spomnimo važnega dogodka — ustanovitve Narodnega sveta koroških Slovencev dne 28. junija 1949. Tistega dne se je zbralo kakih 50 mož — globoko zaskrbljenih nad koroško-slovenskim razvojem v povojnih letih. A noč, ki se je spustila nad koroške Slovence v letih Hitlerjeve strahovlade, je bila še temnejša. »Naš tednik« z dne 5. oktobra 1949 je zabeležil:

»V letih strahote 1939—1945, ko je padal po nas železni bič najstrašnejše vojske v človeški zgodovini in je pobesnela nacistična zver s perfidno krutostjo grabila in trgala države, narode, posameznike, tedaj je naraščala temna velereka trpljenja do prej neslutene širine in globine po vsem svetu, v Evropi pa se je sprostila v katastrofalno poplavo sreče, dostojanstva, pravice, življenja. Duh se zgrozi, ko gleda milijone vojakov na vseh frontah, med njimi naše može in fante, nepopisane napore in štrapace, krvave rane, pohabljence, grobove v tujini, jetnike, ki še dolga leta po vojni čakajo povratka domov, duševne razvaline v tolikih srcih, družinah, narodih . . .«

Naš slovenski človek pa, ki se je duševno ranjen in telesno strt vrnil iz Hitlerjevih taborišč, si je zaželel miru, zaželel si je narodne svobode. Med vami, dragi rojaki, so izseljenci, in tudi jaz sem okusil — tedaj sicer še otrok — bridki kruh tujega in sivega podnebja. A tega miru ni bilo. Brezobzirna povojna politika v smislu ortodoksno-marksističnega svetovnega naziranja, ki je prišla prisiljeno od zunaj v slovensko kmečko in delavsko sobo, je bila nenaravna korenika, ki zaradi tega med koroškimi Slovenci ni mogla pognati zelenja. Žalostnih zgodovinskih dejstev ne moremo spraviti s sveta s tem, da jih zamolčimo. Treba je povedati, da mnogim povojnim političnim akterjem ni šlo v prvi vrsti za ohranitev slovenske narodne bitnosti na Koroškem, ampak za zmago komunistične družbene miselnosti.

Tako je treba razumeti, da so se 28. junija 1949 na povabilo pripravljalnega odbora zbrali narodnjaki iz vse južne Koroške, med njimi mnogi duhovniki, da zavzamejo stališče in sklepajo o takojšnjih ukrepih. Idejni oče in ustanovitelj Narodnega sveta dr. Joško Tischler, ki je za pripravljalni odbor skupno z dipl. trg. Dolfejem Picejem podpisal vabilo na posvet, je uvodoma dejal med drugim: »Čas je, da se zberemo in tudi s svoje strani potrebno doprinesemo s konkretnimi predlogi in zahtevami. Zbrati se moramo, ker smo na žalost res docela razbiti; ne bomo obsojali nikogar, ampak ugotoviti moramo, da je narodna celota razbita v drobce. Ugotoviti moramo, da je bilo napačno staviti vse na Rusijo in na avstrijski komunizem, na drugi strani je treba ugotoviti, da so zadnja leta jasno pokazala, da koroški Slovenci v pretežni meri niso komunisti, radi tega je nujno potrebno, da izvajamo iz tega konsekvence in zamujeno popravimo s tem, da skušamo izdelati sami osnutek zaželenih zahtev in stopimo v zvezo z vsemi merodajnimi faktorji.« V debati, ki je nato sledila, so se oglašali z odločno besedo naši najboljši možje. To je bila rojstna ura Narodnega sveta koroških Slovencev.

Odločno zavrniti moramo trditev, da so do ustanovitve Narodnega sveta privedle izven koroške sile. Tako gledanje je čisto preprosto potvarjanje dejstev.

(Dalje prihodnjič)

Veličastna manifestacija 20-letnice obstoja NSKS

Priznanje enakopravnosti našega jezika je danes najpoglavitnejša zahteva

Svojevrstna je bila slavnostna akademija, ki jo je v nedeljo, 9. novembra 1969, z začetkom ob 14.30, priredil Narodni svet koroških Slovencev v veliki dvorani doma glasbe v Celovcu: počastitev 20-letnega jubileja združenega s pestrim kulturnim sporedom. V prvem delu so se vrstili kulturno-politični govori, po odmoru so pa nastopili: mešani zbor KDZ, folklorna skupina iz Sel, akademski pevski zbor iz Gradca, recitatorji in pevski zbor Katoliškega pevskega zbora iz Globasnice.

Bil je to popoldan, kakršnega že dolgo nismo doživeli, slovenski praznik, praznik najlepšega, kar nosimo v sebi, najdražjega, kar premore slovensko srce, slovenska duša. Praznik naše zvestobe narodu, domovini; praznik idealizma, požrtvovalnosti, nesebičnosti in žrtev brez števila.

Praznično ozračje je vladalo v dvorani in pri občinstvu, ko so prvi prišli na oder mladi pevci in pevke »Koroške dijaške zveze« ter otvorili prireditev s skladbico Stanka Premrla, na besedilo Antona Debeljaka **»Koroško budnico«.** Pesem je bila prvotno narejena samo za mladino, jo je pa pozneje dr. Czigan priredil za mešani zbor. Je to »udarna pesem« in prav primerna za naše razmere. Zanimivo bi bilo tu še dodati, da jo pojejo na sestankih KDZ, pa tudi pri gimnazijskih prireditvah in jo imajo že kar za svojo himno.

Nato je dr. Janko Zerzer, tajnik NSKS, v pozdravnem govoru dejal: **»Danes smo se zbrali, da slovesno obhajamo dvajsetletnico obstoja Narodnega sveta koroških Slovencev. Dvajset let naporov in žrtev za blaginjo in obstoj našega naroda je za nami, tega se hočemo spomniti; obrniti pa hočemo svoj pogled tudi v bodočnost, zastaviti brazdo, ki nas bi vodila v skupnem naporu k skupnemu cilju: ohraniti in okrepiti slovenski življ na Koroškem, mu omogočiti v dobrem sosedstvu z večinskim narodom neoviran razvoj, doseči priznanje kot enakopravni prebivalci skupne domovine, ki jo vsi ljubimo in kateri smo vsi zvesti. Naša pesem pa nas bo spremljala — kot izraz tisočletne kulture — skozi ta popoldan. K proslavi tega jubileja vas vse, ki ste prišli iz Roža, Podjune in Zilje, v imenu NSKS prav prisrčno pozdravljam.«**

Unser besonderer Gruß gilt unseren Ehrengästen, Herrn Landesamtsdirektor Dr. Hauer als persönlichem Vertreter des leider verhinderten Herrn Landeshauptmannes.

Ich begrüße Herrn Landtagspräsidenten Dr. Mayerhofer und Herrn Bundesrat Dr. Goeß.

Pozdravljamo v naši sredi prečastitega gospoda prelata Aleša Zechnerja.

Poseben pozdrav gre ustanovitelju NSKS in njegovemu prvemu predsedniku, ustanovitelju in dolgoletnemu ravnatelju slovenske gimnazije, dvornemu svetniku prof. dr. Jošku Tischlerju.

Pozdravljam njegovega naslednika, dolgoletnega predsednika NSKS, strokovnega nadzornika dr. Valentina Inzka.

S posebnim veseljem pozdravljam naše brate iz Trsta, dež. svetovalca dr. Draga Štoka, za Slov. skupnost in Slov. ljudsko gibanje; župana devinsko-nabrežinske občine, Draga Legiša; prof. Marija Mavra, predsednika Slovenske prosvete iz Trsta; ter g. Antona Kostnapfla za Zvezo cerkvenih zborov in dr. Tula, občinskega svetovalca iz Doline ter iz Gorice dr. Bratina, predstavnika Slovenske demokratske zveze, kakor tudi ravnatelja državne gimnazije za Slovence, dr. Pavleta Zablatnika.

Zvezni kancler, dr. Klaus, ki je bil zadržan, je poslal brzojavko, v kateri pravi:

> **»Da mir bedauerlicherweise die Teilnahme an der Feier zum 20-jährigen Gründungstag des Volksrates der Kärntner Slowenen nicht möglich ist, übermittle ich Ihnen auf diesem Wege meine herzlichsten Grüße und Wünsche. Ich hoffe, daß sich die gute Zusammenarbeit mit Ihrer Volksgruppe zum Wohle unserer gesamten Heimat auch weiterhin fortsetzt. Mit besten Wünschen für einen guten Verlauf der festlichen Veranstaltung.«**
>
> **Dr. Josef Klaus**

Pismeno oprostil se je tudi deželni glavar Hans Sima, ki pravi v svojem pismu:

> **Sehr geehrte Herren!**
>
> **Für die mir zugekommene Einladung zur Festfeier anläßlich des zwanzigjährigen Bestandes des Rates der Kärntner Slowenen am 9. November 1969 danke ich bestens.**
>
> **Da jedoch am gleichen Tage in der Gemeinde Malta die Eröffnung der neuen Volksschule sowie die Einweihung des Kriegerdenkmales stattfindet, wozu ich schon vor geraumer Zeit meine Teilnahme zugesagt habe, ist es mir leider nicht möglich, Ihrem Festakte beizuwohnen. Für mein Fernbleiben bitte ich um Ihr Verständnis.**
>
> **Ich möchte aber diesen besonderen Anlaß wahrnehmen, um dem Rat der Kärntner Slowenen für seine weitere Arbeit die besten Wünsche auszusprechen. Alles Verbindende immer wieder zu suchen und alles Trennende zu meiden möge auch für die Zukunft der Leitspruch unseres Handelns sein. Wenn wir gemeinsam diesen Weg gehen, leisten wir den besten Dienst zur Erhaltung und Festigung des inneren Friedens.**
>
> **Mit dem Ausdrucke meiner vorzüglichen Hochachtung**
>
> **Hans Sima.**

Številno občinstvo s častnimi gosti v ospredju poje „N'mav čriez izaro" Foto: Jernej

(Nadaljevanje na 4. strani)

OD TEDNA DO TEDNA

DR. WALDHEIM ZAGOVARJA SPREJEM »PAKETA«

Avstrijski zunanji minister dr. Kurt Waldheim je na tiskovni konferenci na Dunaju orisal osnovne značilnosti avstrijske zunanje politike, ki temelji zlasti na državni pogodbi ter nato govoril o odnosih z Evropsko gospodarsko skupnostjo (EGS), potem pa o rešitvi južnotirolskega vprašanja.

Dr. Waldheim je pojasnil nov predlog rešitve, ki se nanaša na »paket« (skupek ukrepov za rešitev vprašanj južnotirolske manjšine) in na »operativni koledar« (postopek za izvajanje »paketa« in uresničenje mednarodnih obveznosti) pri čemer je dejal, da gre v bistvu za predlog, da se zagotovi pokrajini pristojnost glede 130 novih vprašanj, zato da se razširi njena avtonomija. V ta namen mora Italija sprejeti ustavni zakon, kakih petnajst navadnih zakonov in številne izvršilne norme.

Minister je zavrnil obtožbe, da »operativni koledar« ne predstavlja nobenega jamstva, da povsem naravno ne gre za neko idealno jamstvo, saj idealna rešitev sploh ne obstaja, na vsak način pa je učinkovito sredstvo za zagotovitev izvajanja »paketa«. Upoštevati je treba, da se pogaja v dveh in da ni mogoče doseči vsega, kar se hoče in da je treba slediti stvarni politiki, da se uresniči maksimalno od tega, kar se želi. Petdeset let se je iskala samoodločba, ki ni bila možna.

Glede predlaganja rešitev o petčlanski komisiji je minister dejal, da noče kritizirati prejšnjih predlogov, da pa bo Avstrija izjavila, da je spor rešen šele potem, ko bo Italija že izvedla vse ukrepe, ki so predvideni v »paketu«. Na tak način bo Avstrija »sodnik«, če se je paket izvedel, ali ne, in minister ne vidi boljšega jamstva, kot je to.

Glede posebnega dogovora, ki ga namerava Avstrija sprejeti z Evropsko gospodarsko skupnostjo, je minister dejal, da sedaj zadevo proučuje vlada, ki bo sprejela ustrezen sklep na osnovi poročila, ki so ga sestavili veleposlaniki v državah EGS in EFTA. (Medtem je ministrski svet na Dunaju že dal nalog avstrijskemu veleposlaniku pri EGS, naj pri vladah skupnega trga še pred vrhom EGS 1. in 2. decembra iznese željo, da bi na tem sestanku obravnavali tudi vprašanje gospodarskih odnosov Avstrije do EGS.) V poročilu o avstrijski zunanji politični usmeritvi je minister podčrtal dejstvo, da je Avstrija postala dejavnik trdnosti v srednji Evropi in da bo nadaljevala z napori, da prispeva k mednarodnemu pomirjenju.

TITO NA OBISKU V ALŽIRIJI

Jugoslovanski predsednik Tito, ki je bil zadnjič 1965 v Alžiriji, je v nedeljo končal v tej deželi petdnevni uradni obisk. V njegovem spremstvu so bili poleg njegove soproge Jovanke, še Niaz Dizderović, Nikola Miljanić, Mirko Tepavac, Ksevta Bogojev, dr. Ljubislav Marković in drugi.

Časopis »Le monde« je poročal iz Alžira, da so se odnosi z Jugoslavijo po državnem udaru 1964 poslabšali. Prejšnji predsednik Ben Bela je vzdrževal boljše stike z Beogradom. Leta 1965 je Bumedien, sedanji predsednik sicer obiskal Jugoslavijo, a se položaj med obema državama ni bogvekaj izboljšal, kajti popustilo je tudi gospodarsko sodelovanje. Leta 1963 je Beograd dal Alžiriji kredit 30 milijonov dolarjev; od tega je bilo doslej izkoriščeno samo tretjina tega posojila. V Alžiriji so bile postavljene štiri tovarne. Leta 1968 je Jugoslavija dobavila Alžiriji za 800 tisoč dolarjev blaga (lesa, strojev, orodja in tkanin), Alžirci pa so izvozili v Jugoslavijo (južno sadje, petrolej). Letos računajo, da bo izmenjava dosegla 10 milijonov dolarjev.

Oba predsednika sta se pogovarjala zlasti o dvostranskih vprašanjih razpravljala pa sta tudi o mednarodnih problemih.

DOSMRTNI OBSODBI V ATENAH

Vojaško sodišče v Atenah je minuli teden dvakrat obsodilo na dosmrtno ječo Dimitrija Benasa in Eleuteria Kolovasa. Oba sta obtožena, da sta vodila nezakonito gibanje »Patriotska fronta« in da sta zakrivila prevratniška dejanja zoper obstoječi socialni red v državi. Isto sodišče je obsodilo na deset let zapora Leonida Yannacopulosa in na pet let in sedem mesecev zapora Pantazopulosa. Obtožena sta bila, ker sta prekršila vojaški zakon in delovala proti državi.

DOSEŽEN SPORAZUM ZA REŠITEV SPORA MED LIBANONOM IN PALESTINSKIMI GVERILCI

Libanon in palestinski komandosi, ki operirajo v Libanonu proti Izraelu so dosegli sporazum za rešitev medsebojnega spora (pogajanja so potekala v Kairu). Sporazum je bil dosežen v Kairu, potem ko sta obe delegaciji, na eni strani poveljnik libanonske vojske general Bustani, na drugi predsednik palestinskih gverilcev Arafat, v sporočilu izjavila, da se obe strani zavezujeta, da bosta spoštovali sporazum, da se ohrani mir v Libanonu in svobodno delovanje palestinskih komandosov. Poročali smo že (št. 44.), da so se v Libanonu hudo spopadli libanonska vojska in palestinski komandosi. Po neuradnih poročilih je v teh spopadih našlo smrt okoli sto oseb.

Kot poročajo iz Kaira vsebine sporazuma med Libanonom in Palestinci ne bodo objavili, da ne bi ovirali njegovega izvajanja.

IZRAEL GROZI LIBANONU

Vladni izraelski list »Jeruzalem Post« napoveduje v zvezi s sporazumom med Libanonom in palestinskimi gverilci težke prisilne ukrepe proti Libanonu, če bi se ta sporazumel s komandosi. »Če si bodo komandosi — piše list — zagotovili akcijsko svobodo na nekem področju Libanona, potem je jasno, da ne bomo več smatrali tega področja, kot tudi poti, ki peljejo do njega, ter še mnogo drugih stvari, za libanonske. Ta področja bodo zato, če bo Izrael napaden, cilj obrambnih akcij in prisilnih ukrepov. Izrael ne bo dovolil, da bi neki predel Libanona postal varno zatočišče in oporišče za organizacije komandosov.«

Za sedaj usmerja Izrael svoje prisilne ukrepe proti drugim arabskim državam.

Skoraj 900 žensk, ki pripadajo južnovietnamski Osvobodilni fronti ali ki simpatizirajo z Vietkongom, so južnovietnamske oblasti zaprle v taborišču Qui Nhon Pov. Po severnovietnamskih trditvah postopa saigonski režim nečloveško s temi ujetnicami. Da bi to ovrgli, so povabili novinarje v taborišče, da bi se prepričali o nasprotnem. Vietnamske mladenke (na sliki) na oknu neke barake.

OB ROBU PROSLAVE:

Sodelovanje in enakopravnost?

Z začudenjem so vzeli udeleženci pri proslavi ob 20. obletnici Narodnega sveta koroških Slovencev na znanje, da se dr. Franci Zwitter kot predsednik Zveze slovenskih organizacij vabilu ni mogel odzvati, ker, kakor pravi v pismu, »formalne ustanovitve« Narodnega sveta »ni narekovalo dejstvo diferenciacije (svetovno-nazorne), ampak so narekovale ustanovitev predvsem tedanje odločitve, želje in okoliščine izven naše narodnostne skupnosti. Le-te pa so tako usodno posegle med nas in so povezane s toliko grenkimi spomini in dogodki, da po mojem mnenju koroški Slovenci nimamo povoda, da bi se jih ob njihovi dvajsetletnici slavnostno spominjali. Iz teh vzrokov se kot zastopnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem žal ne morem odzvati Vašemu vabilu na slavnostno prireditev, v kolikor je po besedilu vabila posvečena zgolj 20. obletnici ustanovitve; v kolikor pa bo služila proslavi 20-letnega Vašega in skupnega prizadevanja za koristi našega ljudstva, želim prireditvi lep potek.«

Narodni svet — ustanovljen na pobudo izvenkoroških slovenskih sil, to je zares nov aspekt naše povojne narodne politike! Kakšne so te sile, nam pismo zamolči. Odločno moramo zavrniti tako potvarjanje dejstev. Dejstvo pa je, da je razvoj po letu 1945 usodno posegel med nas in da so prav tista leta povezana z grenkimi spomini. Ni treba poudariti, da je proslava ob (anläßlich) dvajsetletnici hkrati proslava medtem opravljenega dela za narod. Zastopnik ZSO bi se mogel o tem prepričati, če bi bil navzoč na prireditvi, kakor so bili navzoči zastopniki zamejskih Slovencev in zastopniki koroških večinskih strank. Vse kaže, da je prišla spet enkrat do izraza ozka ideološka miselnost, ki o sodelovanju med obema organizacijama kaj rada govori, takega sodelovanja v konkretnem primeru pa ne pokaže.

TEDENSKO OGLEDALO — KOMENTAR — REPORTAŽA — TEDENSKO OGLEDALO — KOMENTAR — REPORTAŽA — KOMENTAR — TEDENSKO OGLEDALO

Koroški Slovenci - most ali most

Razveseljivo je dejstvo, da se zadnje čase ne govori več samo o koroških Slovencih, ampak tudi z njimi. Sicer taki pogovori še niso želi uspehov, kot bi si jih želeli, ker se pač takih konstruktivnih pogovorov izogibajo nekateri merodajni krogi oz. ker je vzdušje še vselej nasprotno pravični, izdatni in zadovoljivi podpori koroškim Slovencem (človek se tu vprašaš: koga neki se le bojijo?); a upamo, da bo tudi v vodilnih dejavnikih in usmerjalnikih prodrla zavest, da je treba dati koroškim Slovencem vse pravice, ki jim grejo po državni in senžermenski pogodbi, po osnovnem človeškem in naravnem pravu, če hočeš, da v inozemstvu besed — oprostite zlorabljene in izmlačene izraze — o »toleranci, sožitju, stičišču treh velikih evropskih kulturnih tokov, mostu med dvema narodoma in državama« itd. ne jemljejo za prazno slamo, marveč za bogato klasje.

Koroški studio avstrijskega radia že prinaša dalj časa v okviru oddaje »pogovor čez mejo« zanimive diskusije. V petek, dne 31. oktobra, so se pogovarjali o »Manjšini kot mostu« dr. Reginald Vospernik, predsednik NSKS, dr. Franci Zwitter, predsednik ZSO, ter prof. Janko Messner od slovenske strani, in dr. Waldstein od Katoliške akcije, glavni urednik celovške »Kleine Zeitung« Heinz Stritzl, ter dr. Werner Widmann, glavni urednik »Kärntner Nachrichten«, glasila koroške FPÖ. Diskusijo je vodil C. F. Peturnig.

V začetku pogovora se je dotaknil prof. Janko Messner pojma »most«. Kaj je? Kaj združuje? Pod mostom pa teče manjšina, ki je lahko deroč hudournik ali pa tudi počasno, leno vodovje. Ko se je dotaknil proslav 50-letnice plebiscita, ki nas čakajo drugo leto, je dejal, da bi morale take proslave močneje pokazati kulturo obeh narodov, kajti koroški Slovenci poznajo slovensko in nemško kulturno ustvarjanje, Nemci pa slovenskega po večini ne. S takimi skupnimi kulturnimi prireditvami bi lahko zbližali oba naroda v deželi, medtem ko bi jih bobneči nagovori in zmagoslavni pohodi, ki izvirajo v preteklosti, še bolj razdvojili. Zlasti nemški tisk na Koroškem ima nalogo, da z objektivnim poročanjem pokaže vprašanja, težave in skrbi koroških Slovencev večini v deželi. Toleranca? To je premalo, mi ne potrebujemo samo tolerance, ampak vsestranske izdatne podpore in priznanja. Tu je omenil prof. Messner uvodnik »Toleranca«, ki ga je prinesel NT 43, dne 23. oktobra 1969.

Glavni urednik »Kleine Zeitung«, Heinz Stritzl, je odvrnil, da se njegov časopis že dalj časa trudi, da bi približal večinskemu narodu upravičene težnje slovenske narodne skupnosti, da pa ga je nekoliko osupnila trditev, da je manjšina počasno, leno vodovje. To bi se moralo 25 let po drugi svetovni vojni že spremeniti. Manjšinsko vprašanje da je v prvi vrsti notranjeavstrijska zadeva. »Most« se mora zgraditi najprej v deželi sami, nato se šele lahko govori o mostu navzven.

Več samozavesti

Dr. Waldstein je vrgel v pogovor, da morajo koroški Slovenci ustvariti in pokazati več samozavesti; na žalost pa je veljala manjšina v preteklosti za sporno točko, nikoli za »most«.

K temi »most« se je oglasil dr. Zwitter, ki je dejal, da del večinskega naroda vidi v koroških Slovencih še vselej vzrok nemirov in negotovosti. Manjšini bi morali priznati tesne, plodne stike z matičnim narodom, saj to še zdaleč ni veleizdaja.

Dr. Vospernik je naglasil, da mu beseda »most« ne ugaja preveč, rajši bi čul izraz »vez« ali »povezava«. Citiral je nekega tržaškega Slovenca, ki je rekel: »Mi smo most, čez katerega hodijo drugi.« Čeprav se o tem »mostu« govori toliko, vendar večkrat kaže, da le ni tako: pri folklornem festivalu RTV v Celovcu nastopajo samo nemške koroške skupine, skupine iz Furlanije-Julijske krajine in Slovenije, ne pa koroški Slovenci. Uradni slovenski prevodi sporedov ob letošnjem tovrstnem festivalu so bili porazni. NT je to tudi glosiral (26, 26. junij 1969). Ko je obiskal Koroško predsednik Kavčič, mu je v pozdrav pel celovški »Madrigalchor«, ne pa tudi koroški Slovenci. Kje je tu most? A dobro je vplival zadnje čase shod v Tinjah, ki je bil konec septembra (NT je o tem poročal).

C. F. Peturnig je omenil, da spada »most« bolj v nedeljske govore raznih politikov in da včasih res izgleda, kot da v deželi Slovencev ne bi bilo. Stritzl je še dodal, da se nekateri politiki te problematike izogibajo zaradi strankarskih vzrokov.

»Tolerantna« Koroška zahteva ugotavljanje manjšine

Oglasil se je dr. Widmann, ki je ugotovil, da ima v sebi tudi slovensko kri (on je seveda rekel, da je govoril njegov ded, v stari Avstriji župan nekje v Kanalski dolini, »vindišarščino«). V obmejnem področju da živi samo mešanica obeh narodov. Nadalje je trdil, da nemški Korošci ne poudarjajo več preveč narodnosti (»Wir deutschen Kärntner sind schon jenseits nationaler Überbewertung«). Nacionalnim državam je že odklenkalo. Iz tega spoznanja da je skovala FPÖ svoj »evropski program«. Treba se je večkrat vsesti skupaj, se pogovoriti in »zgrabiti bika za roge«, a treba je tudi, da ohrani vsak svoje življenjske načine in običaje.

Zastopnik Katoliške akcije je dodal, da je KA že ustvarila poseben oddelek za manjšino in da so bile pri pripravah za škofijsko sinodo že dvojezične prireditve. Nato se je oglasil Stritzl, ki je izpovedal svoje veselje ob ugotovitvi, da imata z Widmannom v raznih gledanjih presenetljive skupnosti in da pri prihodnjem občnem zboru Kärntner Heimatdienst ne bo napadal več samo njega. A kaj namerava koroška FPÖ ukreniti konkretno v manjšinskem vprašanju?

Kot prvo točko je zahteval Widmann v imenu svoje stranke ugotavljanje manjšine.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Naše kulturno delo

Govor predsednika Krščanske kulturne zveze dr. Erika Prunča ob 20-letnici ustanovitve Narodnega sveta koroških Slovencev.

Težko je govoriti na politični prireditvi o kulturi, saj vemo, in smo trdno prepričani, da je kultura danes samostojno področje, ki se mora držati predvsem svojih zakonov, in mora slediti svojim, kulturnim silnicam.

Če naj bo torej na tej današnji proslavi govora tudi o kulturi, potem predvsem radi tega, ker je prav kulturno delo najrazvitejši in najvidnejši izraz našega narodnega življenja, ker je v tem našem koroškem prostoru slonelo navadno kulturno in politično delo na enih in istih ramah.

Krščanska kulturna zveza je nastala po vojni kot idejna naslednica Krščansko-socialne zveze in je pod svojima predsednikoma, rajnim župnikom Picejem in dr. Pavletom Zablatnikom, sedanjim ravnateljem slovenske gimnazije uspešno zbirala kulturne sile na Koroškem, ter s tem ohranjevala kulturno tradicijo koroških Slovencev. Zvestoba tej tradiciji je eden izmed temeljev, na katerih gradi Krščanska kulturna zveza še danes svoje delo.

Vendar te tradicije ne smemo pojmovati zgolj kot nekritično posnemanje starih, včasih, bodimo si odkriti, že malo preživelih čitalniških oblik kulturnega življenja. V vseh teh letih, odkar obstaja Krščanska socialna oz. Krščanska kulturna zveza, se čas ni ustavil. Njegov neusmiljeni zob je izglodal od znotraj in od zunaj naše narodno telo, ter mu zadal marsikatero rano. Ta razvoj razkrajanja slovenske narodne skupnosti na Koroškem pa bomo mogli ustaviti le, če bomo spoznali znamenja časa in pravilno ocenili silnice, ki usmerjajo razvoj današnjih dni, če bomo tradicijo pojmovali tako, da bomo ohranjevali to, kar je bistvenega, da pa bomo prilagajali in spreminjali to, kar je prehodnega, pogojenega v preteklem času in njegovem duhu.

Danes, ko se dan za dnem srečavamo z raznimi oblikami kulture, ko se vedno bolj brišejo meje med vasjo in mestom, ko kultura in nekultura prodirata preko tiska, radija in televizije v naše življenje, v naše najbolj intimne prostore, v domove in družine, bomo v tej silni konkurenci uspeli in vzdržali le, če bomo tej kulturi in nekulturi postavili ob stran kvalitetno in dovršeno slovensko kulturno dejavnost. To pa bomo dosegli le, če bomo mogli privzgojiti kulturne delavce, ki bodo po svoji izobrazbi, po svojem znanju in svojem talentu sposobni ustvarjati na odru, v tisku, v sliki in pesmi kulturo, ki bo lahko obstajala v našem času. Zato mora biti usposabljanje naših kulturnih delavcev, njihovo izobraževanje in šolanje prva naloga naših osrednjih kulturnih organizacij.

Vemo, da tak prehod, da to rojstvo v jutro današnjega dne ni možno brez porodnih bolečin, brez prehodnih težav, ki bodo izvirale iz tega preusmerjanja v naš čas.

Zavedati pa se moramo, da živimo v prelomnem obdobju, v katerem se z vse večjo hitrostjo spreminja kulturna podoba vsakega naroda. Bili bi v veliki zmoti, če bi mislili, da se bomo temu razvoju lahko ustavili, da bomo še naprej ždeli na neki oazi miru, ki se je viharji velikega sveta izogibljejo.

A tudi drugi nevarnosti ne smemo zapasti. Ne smemo iskati modernosti in tako imenovane naprednosti za vsako ceno. Naj bo torej jasno povedano: Smo za kakršen koli eksperiment, smo za iskanje novih poti, jasno poudarjamo njihovo nujnost za naš nadaljnji razvoj, vendar ta eksperiment ne sme postati zgolj samemu sebi cilj in namen ter se zapreti v svoj slonokoščeni stolp ekskluzivnosti, s katerega je kaj lahko napadati vsakogar, ki dela — in s tem dela tudi napake. S takim radikalnim odnosom bi ogrožali tudi tiste resnične dobrine, ki spadajo v živo zakladnico našega naroda. Ustvarjati moramo iz plodne napetosti med preteklostjo in sedanjostjo, a s pogledom ostati vedno usmerjeni v bodočnost. Dokopati se moramo do spoznanja, da ni edino zveličavna samo ena oblika kulturne dejavnosti, marveč da obstoja prava kultura šele v pravi raznolikosti. Vsak posameznik in vsaka skupnost mora najti najprej svoj obraz. Najti jo mora posameznik v okviru svoje skupnosti, najti jo mora narod v okviru drugih narodov.

»Ne v izenačevanju in zatiranju nasprotij je rešitev, marveč v združitvi v neko višjo enoto,« je zapisal že pred sto leti Nemec Vinzenz Rizzi, in je z drugimi besedami ponavljal za njim Slovenec Andrej Einspieler. To mora biti tudi danes model naših medsebojnih kulturnih odnosov, tako v okviru naše narodne in svetovnonazorske skupnosti, kot naj bo to tudi model našega kulturnega odnosa do naroda soseda.

V okviru naše narodne in svetovno nazorske skupnosti moramo premostiti bregove, ki ločijo mlajšo od starejše generacije. Mladi morajo spoznati in priznati težaško delo, ki ga je vršila starejša generacija naših kulturnikov in narodnih voditeljev, spoštovati morajo to, kar so njihovi starši zgradili, priznati njihovo obliko mišljenja in življenja, a tudi starejši morajo priznati mladim pravico, da si iščejo svojo pot, da najdejo svojo obliko ustvarjanja.

Ne z vzdignjenim, svarečim in včasih malo samozadovljnim kazalcem, na eni, in ne z golo revolucionarno vihravostjo na drugi strani ne bomo reševali svojih problemov.

Ne moremo si več privoščiti, da bi izključevali kogarkoli iz naše narodne skupnosti. Najti moramo spet svoj skupni jezik. Če ne bi poznali ali celo omalovaževali mož in žena, ki so si jih nabirali v težkem boju za obstoj našega naroda, bi bili kot človek brez spomina, brez naše mladine pa bi bili telo brez srca in krvi, ki bi mu dajala novih življenjskih sil.

K raznolikosti, k pluralizmu, pa se moramo priznati tudi v odnosu do našega naroda soseda, in z vso pravico, ne samo v našem imenu, marveč v imenu človeka in njegove kulturne — zahtevamo in moramo zahtevati takšen odnos do nas tudi od naših sodržavljanov nemškega jezika. Kot vidimo v njihovi kulturi pravi doprinos k splošni človeški kulturi, tako morajo tudi oni spoštovati naš, pa čeprav še tako skromni kulturni delež. Le če nam bodo nudili vse možnosti, da v smislu našega časa oblikujemo in preoblikujemo najboljše tradicije našega naroda, da ustvarjamo v svobodni konfrontaciji s kulturami, ki nas obdajajo, bodo z vso pravico lahko trdili, da so res zastopniki kulturnega naroda. Zato z naše strani spoštujemo in pozdravljamo vsako resnično kulturno delo naših nemških sodržavljanov, ki išče svoj kulturni izraz. Odločno pa odklanjamo vsaki tako imenovani kulturni koncept, ki je njegov edini cilj, da razdira in uničuje vse kar je slovenskega. To ni in ne more biti kulturni program, ki bi bil vreden tega imena.

Ne damo pa se tudi vkleniti v okove narodnega geta. Še je v nas toliko življenjske in ustvarjalne sile, da ne moremo dopuščati, da drugi v naši kulturni dejavnosti, v naši narodni ustvarjalnosti vidijo le nek folklorni rezervat, neko turistično zanimivost, ki bi se pokroviteljsko razkazovala tujcem.

Vendar, kdor trdi, da bi takšen narodni geto ustvarjali s tem, da nam država nudi vso podporo, ki je potrebna za vsestranski narodni razvoj, ta je hudo v zmoti. Vemo, da pravo kulturno delo še vedno rase iz idealizma posameznika, a ves idealizem uničuje samo svoje lastne telesne in duševne sile, če ni deležen tudi ustrezne podpore in pomoči. Nihče ne more ustvarjati iz nič, tudi največji idealist ne. Zato bi bil čas, da bi država ob petdesetletnici plebiscita vsaj z velikodušnim gmotnim pospeševanjem našega kulturnega dela uresničila del obljub, ki so bile dane koroškim Slovencem pred petdesetimi leti. Le tako bomo izšolali kulturne delavce, ki se bodo lahko enakovredno postavili ob stran drugim, le tako se bomo obvarovali narodnega geta, le tako bomo zgradili osebnosti, ki bodo kot posamezniki in v narodni skupnosti res lahko položili svoje najboljše talente v skupno kulturno zakladnico. Tako bi Koroška po svoji kulturni raznolikosti postala res zanimiva in si pridobila evropsko veljavo.

V začetku sem rekel, da je kultura samostojno področje. Rekel pa sem tudi, da jo bodo ustvarjale samo resnične osebnosti. K vsaki osebnosti pa spada kot njena osnovna poteza tudi zgrajen svetovni nazor. Zato nikakor ni v protislovju s prvotno trditvijo, da smo se znašli ljudje istega svetovnega nazora v samostojni organizaciji, ker vemo, da bomo šele tako lahko ustvarjali z vso angažiranostjo in se ne znašli nekje v neki zvodeneli neopredeljenosti, v kateri se moramo odpovedati delu svoje osebnosti. Res je, ta svetovni nazor moramo pojmovati dinamično, ne smemo istovetiti krščanstva s konservativnostjo, mračnjaštvom in avtoritativnostjo. Čeprav rastemo iz trdnih tal, moramo ostati vedno odprti, biti moramo kot drevo z globokimi koreninami, s trdnim deblom, ki pa se na široko odpira soncu in vetrovom, ki ga oplajajo. Kot kristjani smo prvi poklicani, da uresničimo nauk ljubezni do bližnjega, spoštovanja do njegovega, čeprav drugačnega nazora.

To so naša temeljna izhodišča, iz katerih hočemo ustvarjati našo narodno kulturo. Ustvarjati jo hočemo neustrašeno in zavzeto, v polni zavesti, da hočemo biti kot slovenska narodna skupina odgovoren sooblikovalec kulturne podobe Koroške, v polni zavesti vseh težav in nevarnosti, v polni zavesti, da bomo plodni sooblikovalci skupne kulture le tedaj, če bomo drugačni od drugih, če bomo zanimivi po svoji samostojnosti, če bomo najprej ustvarili svojo narodno in šele to združili v večjo enoto koroške, in evropske kulturne dejavnosti.

SLOVENCI
doma in po svetu

Smrt znane Ljubljančanke

V Ljubljani so pred nedavnim pokopali 97-letno gospo Humekovo, soprogo znanega slovenskega sadjarja Martina Humeka, in mater akademskega slikarja patra Gabrijela Humeka in pokojne slikarice Jele Humekove, poročene Trankocy. Pokojnica je v mladosti bila uradnica na pošti in bila dobro znana s pisateljem Francom Saleškim Finžgarjem in pesnikom Antonom Medvedom. Iz njunega literarnega ustvarjanja je blaga gospa Humekova znala mnogo zanimivega povedati, zlasti orisati značaj njunih literarnih stvaritev. Tudi njeni hčeri Vera in štefka sta se veliko kulturno udejstvovali na glasbenem in moderno-gospodinjskem področju. S tehtnimi članki v nekdanji Finžgarjevi „Mladiki".

Tudi sin, prof. Miloš Humek je glasbeni ustvarjalec in pedagog. Mnogo slovenskih duhovnikov je poznalo blago gospo Humekovo in ji vsi žele, naj se dobro spočije v Kristusu.

Slovenci na Anapurni 4

Komaj je prišla vest, da so slovenski alpinisti osvojili nepalski vrh Anapurno 2, je v glavno mesto Kartmandu prispelo pismo, ki sporoča, da so se trije slovenski planinci: Aleš Kunaver, vodja himalajske odprave, dr. Jože Andlovič in Lojze Golob povzpeli 21. oktobra na enega od himalajskih vrhov Anapurno 4.

Ananpurna 4, ki leži na nasprotni strani sedla, od koder je slovenska odprava povzpela na Anapurno 2, je visoka 7.542 m. Prva se je povzpela leta 1955 na Anapurno 4 nemška odprava, nato pa je gora imela še dva obiska. Leta 1960 je oba vrhova dosegla angleško-indijsko-nepalska odprava, letos, štiri dni pred našimi alpinisti, pa sta se nanjo povzpela še Miloš Albrecht, član češkoslovaške odprave in šerpa Ang Baby.

Kardinal Marella je obiskal sestro Terezijo Hanželič

Ob 100-letnici reda slovenskih šolskih sester je kardinal Marella, ki je pokrovitelj reda, obiskal bivšo vrhovno predstojnico 94-letno s. Terezijo Hanželič ter ji čestital k 60-letnici redovnih obljub. Kardinala je spremljal Roman Rus, vodja tiskovnega tajništva za stike z nekrščanskim svetom.

S. Terezija živi v hiši šolskih sester na Via dei Colli 10 v Rimu. Srečanje je bilo prisrčno. Kardinal se je zanimal za življenje sester in njihovo delo. Danes je po svetu okoli 1600 šolskih sester, ki delujejo na vseh področjih apostolata, zlasti v šolstvu, v bolnicah, v domovih za stare in onemogle.

Dve bogoslovni knjigi v čast sv. Cirilu in Metodu

V letošnjem slavnostnem letu sv. Cirila in Metoda sta izšli v ekumenski bogoslovno-znanstveni zbirki »Bogoslovni prispevki k edinstvu Cerkve«, ki je bila osnovana v Slomškovi založbi, dve deli: pisatelja dr. Metoda Turnška magistralna disertacija »S krstom v Kristusovo Cerkev, in ap. protonotarja dr. Jakoba Ukmarja »Mariologija ali nauk v božji Materi«.

Turnškova knjiga »S krstom v Kristusovo Cerkev« je izšla spomladi v Celovcu, Ukmarjeva »Marijologija ali nauk o božji Materi« pa v Trstu. Obe deli sta strokovni, na znanstveni ravni, pa tudi dokaj zajetni. Turnškovo delo obravnava o krstu (krstni teologiji in krstni praksi) ob času Kristusovem in apostolov ter noter do sredine 3. stoletja po Kristusu. Ukmarjeva knjiga je dragocen bogoslovni priročnik o vsem učenju in češčenju Marijinem, kot se z lepa ne dobi. Oba pisatelja sta se temeljito poglobila v svoje delo. Le poklicni bogoslovni strokovnjaki bodo lahko izrekli zasluženo pohvalno oceno.

Slovenščina za nesloveniste

V 7. številki Jezika in slovstva (izdaja ga Slavistično društvo v Ljubljani) je izšel tudi članek s predlogi J. Toporišča s filozofske fakultete v Ljubljani, ki pod naslovom Slovenski jezik za nesloveniste na filozofski fakulteti v Ljubljani prinašajo utemeljitev za znanstveno pedagoški svet filozofske fakultete o nujnosti pouka slovenskega knjižnega jezika, zlasti njegovih pravopisnih, pravorečnih in oblikovnih norm ter stilistike za slušatelje nesloveniste.

V sedmih točkah Toporišič utemeljuje nujnost pouka slovenskega knjižnega jezika za nesloveniste, saj se negativni vpliv slabega obvladanja snovi neposredno odraža na srednjih šolah, kamor odidejo slušatelji filozofske fakultete po končanem študiju, in še marsikje drugje.

Znanstveno pedagoški svet je na seji pred kratkim predlog zavrnil in kot je slišati, pouka slovenskega knjižnega jezika za nesloveniste na filozofski fakulteti za enkrat še ne bo.

Tečaj bi po predlogu Toporišiča obsegal dve uri dva semestra: eno uro predavanj in eno uro seminarja z vajami. Študente jezikovnih skupin bi učil spoznavati bistvene značilnosti slovenskega slovničnega, zlasti sintaktičnega ustroja in besedotvorja, podal pa bi tudi glavne poteze slovenske praktične stilistike. Z vajami bi utrjeval zadevno teoretično znanje in kazal, kako ga je mogoče praktično uporabiti. Pri študentih nejezikovnih skupin bi bilo težišče zlasti na proučevanju problemov stilistike in poimenovanja. Vaje bi ponazarjale vrednost teoretičnih postavk v govorni in pisani praksi in usposabljale za praktično uporabo pridobljenega znanja v lastni govorni in pisani praksi ter pri presoji drugih besedil.

Program SNG v Ljubljani

Program Slovenskega narodnega gledališča: Nedelja, 16. novembra, ob 15. uri balet: **Navihanka.** — Torek, 18. novembra, ob 19.30 Weill: **Vzpon in propad mesta Mahagonnyja.** — Sreda, 19. novembra 1969, ob 19.30 Puccini: **Turandot.** — Četrtek, 20. novembra, ob 19.30: Weill: **Vzpon in propad mesta Mahagonnyja.**

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE V MESTNEM DOMU

Sobota, 15. novembra, ob 19.30 Finžgar-Frantar: **Dekla Ančka.** — Nedelja, 16. novembra, ob 16. uri Nestroy: **Raztrgano srce;** komedija in ob 19.30 Molière: **Scapinove zvijače.** — Četrtek, 20. novembra, ob 17. uri: **Dekla Ančka.** — Petek, 21. novembra, ob 19.30: **Dekla Ančka.**

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Petek, 14. novembra, ob 19.30 Sartre: **Evripidove Trojanke,** tragedija. — Sobota, 15. novembra, ob 19.30 Shaw: **Junaki.** — Nedelja, 16. novembra, ob 10. uri Clemens Brentano: **Bolšji princ,** in ob 15. uri: **Junaki.** — Sreda, 18. novembra, ob 19.30: **Evripidove Trojanke.** — Četrtek, 20. novembra, ob 19.30 Giuseppe Verdi: **Ples v maskah** (Ein Maskenball); premiera opere.

Sveče različnih velikosti
dobite v Mohorjevi knjigarni

OB 20-LETNICI NSKS:

(Nadaljevanje s 1. strani)

Praznik naše zvestobe narodu

Pismo smo prejeli tudi od generalnega tajnika Avstrijske lige za človekove pravice, ki se odločno zavzema za osnovne pravice koroških Slovencev, še posebej pa za gradnjo slovenske gimnazije.

Hohe Festversammlung!

Ein schwerer Krankheitsfall in der Familie hindert mich leider, der ehrenden Einladung zur Festversammlung anläßlich des 20. Geburtstages Ihres Narodni svet koroških Slovencev persönlich Folge zu leisten.

Nehmen Sie, bitte, daher auf diesem Weg meine herzlichen Glückwünsche entgegen! Ich verbinde sie mit der Zuversicht, daß es Ihnen — in freundschaftlicher Zusammenarbeit mit allen anderen Organisationen Ihrer Volksgruppe und den gutgesinnten deutschösterreichischen Instanzen — gelingen wird, das Volksbewußtsein unserer austroslowenischen Mitbürger wieder zu stärken. Niemals aber sollten Sie sich von deutschnationalen Hetzern in Ihrer Treue zum Kärntner Heimatboden und zum gemeinsamen österreichischen Vaterland irre machen lassen. Mögen die Ihnen da und dort leider noch immer entgegentretenden Vorurteile manches Mal auch unüberwindlich scheinen — in viel stärkerem Ausmaß wächst ja doch das Verständnis für Ihr Heimatrecht und Ihre berechtigten nationalen und sozialen Anliegen.

In aufrichtiger Verbundenheit!

Dr. Erich Körner

Sledili so kratki nagovori častnih gostov: Dr. Hauer je med drugim dejal sledeče:

»Manjšine so bile že zmerom v zgodovini, in sicer v tem trenutku, ko so se ljudstva našla skupaj in ko so se ustanavljale države. Šele novejša doba je pokazala, da taka rešitev ni bila najboljša in da smo šele v moderni dobi lahko konstatirali, da je bila sprememba ustvarjena šele z modernizacijo državnega prava. Pri tem pa si moramo biti na jasnem, da zakon sam še ne more zadostovati, da bi lahko take probleme reševali v zadovoljivi obliki. Sožitje med ljudmi ustvarjajo gotovi predpogoji, pa naj gre pri tem za posameznika ali družbo, državo ali tudi življenje znotraj države med manjšino in večino. Osnovni pogoji bodo zmerom obstajali: obojestransko spoštovanje, toleranca in zaupanje. Če eno od teh treh dejavnikov manjka, potem je to slabo. Zaradi tega mora vladati zaupanje napram manjšini in obratno. Na kraju svojega govora je dr. Hauer dejal: Zavedamo se, da pomeni manjšina obogatitev celotnega prebivalstva v deželi.«

Dr. Mayerhofer je povedal približno tole:

»Zmerom se radi udeležujemo proslav, ki prihajajo iz tradicije te dežele in zmerom se vračajo naše misli v preteklost, v kateri sta šli obe narodnostni skupini dolgo pot skupaj. Prav zaradi tega si moramo priznati, da je prav, da gremo isto pot, na ta način, da očistimo prah in blato s čevljev ter poskušamo iti brez skrbi v skupno prihodnost. Tako ne bo več problemov, ki bi nas težili, da ne bi mogli v prihodnosti skupno proslavljati naših jubilejev.«

Dr. Drago Stoka je izrazil svoje misli z naslednjimi globokimi besedami:

»V imenu Slovenskih organizacij iz Trsta vam prinašam kratek in nadvse bratski in prisrčni pozdrav. Veselimo se z vami nad 20-letnim opravljenim delom na narodnostnem področju. Veselimo se z vami nad vsemi zmagami v teh 20 letih in veselimo se tudi nad trpkimi trenutki, ki so bili, saj so sedaj premagani, kajti, če danes praznujete 20-letnico svojega dela, potem pomeni, da ste svoje cilje dosegli. Čas pa gre naprej. Zato vam iz vsega srca želim, da bi z veselim srcem, z velikim zaupanjem stopili v novo desetletje brez vsakršnega strahu pred jutrišnjim dnem, vsaj kdor rase iz ljudstva, kdor dela z ljudstvom za ljudstvo, ta se nima jutrišnjega dneva prav ničesar bati. Zatorej, srečno v jutrišnji dan!«

Dr. Bratina je dobesedno rekel: **»V imenu Slovenske demokratske zveze v Gorici vas lepo pozdravljam ter se vam zahvaljujem, da ste nas povabili na današnjo proslavo, ki je posvečena enemu izmed najvažnejših dogodkov v vaši povojni zgodovini. Pred 20 leti ste se po zgledu goriških in tržaških Slovencev odločili za samostojno politično življenje, trdno prepričani, da se prav po tej poti lahko najuspešnejše uveljavite kot narodna manjšina.**

Zastavili ste si tedaj dvojno nalogo: utrjevati narodno zavest med tukajšnjimi Slovenci, vplivati na uradne kroge, da bi vam kot Slovencem, avstrijskim državljanom priznali vse tiste pravice, ki vam pritičejo po božjih in naravnih zakonih. Do tu ste že marsikaj dosegli, pred vami pa je še veliko dela. Želimo vam, da bi nadaljevali po dosedanji poti ter želi še mnogo uspehov v splošno korist vseh koroških Slovencev.

Na oder je stopil slavnostni govornik, predsednik NSKS **dr. Reginald Vospernik,** ki je v izčrpnem referatu govoril o temi »Narodni svet koroških Slovencev — včeraj — danes — jutri« (Njegov govor prinašamo na uvodnem mestu v treh delih).

Za njim je povzel besedo, predsednik Krščanske kulturne zveze **dr. Erik Prunč,** katerega govor objavljamo v celoti na 3. strani našega lista.

Oba govornika je občinstvo na važnih mestih spontano prekinjalo z živahnimi aplavzi!

Hudo posrečena je bila zamisel, da je pred odmorom vsa dvorana s klavirsko spremljavo dr. Franceta Cigana zapela večno lepo »Nmav čriez jizaro«.

mešanega zbora Koroške dijaške zveze. Že ob prvi koroški narodni pemi **»Vəhredəč«** v priredbi Franceta Cigana je zbor vzpostavil topel stik s poslušalci. Pesem govori o letnih časih, je v Podjuni in Rožu močno razširjena. Melodija druge pesmi »Na prsi rožmarina« je v Libučah zapisana, besedilo je ponarodelo, zložil ga je Josip Hašnik (Slomškov učenec) in jo je izdal v zbirki svojih pesmi. V Podjuni je močno razširjena.

Tomčeva, na Aškerčevo balado **»Janičar«,** še ni nikjer izšla. Matija Tomc jo je zložil na prošnjo nekega zbora iz okolice Domžal. Lani jo je skladatelj poklonil gimnazijskemu zboru. Solist (pel je Aleks Šuster) pripoveduje zgodbo o janičarju, ki so ga Turki odpeljali v sužnost. Zbor in solist sta se lepo vživela v skladbo. »Prisega« na Meškovo besedilo (narodnostno) in je čisto originalna Ciganova skladba. Meško jo je napisal, ko je bil še pred prvo vojno na Koroškem. Dr. Cigan jo je pripravil za sklepno prireditev.

Izbira pesmi priča, da si je dirigent izbral pesmi, ki so kot nalašč bile primerne za slavnostni jubilej. O pevovodji dr. Francetu Ciganu mislim, da bi bilo skoraj preveč poudarjati, da je to naš najplodovitejši pevski pedagog na Koroškem, pa najsi bo to za mladinski kot za zbor zrelih pevcev. Je sila natančen in siguren vodja pevskih zborov.

Tako je Narodni svet koroških Slovencev proslavil svoj dvajsetletni jubilej. Velika udeležba ljudi, njihovo navdušenje, s katerim so izrekali nastopajočim najglobljo zahvalo s krepkimi in dolgimi aplavzi, vse to je pričalo o hvaležnosti naših rojakov, za vse veliko narodnostno obrambno delo, ki ga opravlja med nami peščica idealistov, ki z gojitvijo slovenske pesmi, jezika, folklore, ohranjajo med nami živo slovensko zavest.

Na prireditvi je bilo tudi mnogo cvetjašopkov, ki so jih prejemali nastopajoči.

B. L.

DELAVSKO KULTURNO-PROSVETNO DRUŠTVO ‚SVOBODA' MENGEŠ

uprizori komedijo v dveh dejanjih

N. V. Gogolj

ŽENITEV

Predstave bodo v nedeljo, 16. novembra 1969, ob 14,30 v farni dvorani v ŠT. JAKOBU V ROŽU in ob 19,30 v farni dvorani v ŠKOCIJANU

Režija: Maks Furjan. Prevedel: J. Vidmar. Kostumi SNG Ljubljana. — Tehnično vodstvo: Slavko Pišek.

Na predstavo vabi KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA V CELOVCU.

Pester spored slavnostne prireditve

V drugem delu se je pričel pravi spored slavnostne prireditve.

Folklorna skupina iz Sel nam je zaplesala »Polko«. Ta marljivi folklorni ansambel že približno deset let goji narodne plese pod vodstvom g. kaplana Matka. V **»Polki«** so nam zaplesali štiri motive gorenjskih narodnih plesov, katerih prvi je »Potrkana polka«, drugi »Svatbena polka«, tretji »Šuštarska polka« in četrti »Šivanje žaklja«.

Polka« je narodna pesem, pravzaprav ponarodela, ki jo je zapisal učitelj Žirovnik pred 80 leti. Znana slovenska skladatelja Hubad in Adamič sta jo vsak na svoj način priredila za zbor.

Od teh štirih navedenih motivov gorenjskih narodnih plesov, je najbolj znana »Potrkana polka«, ki jo je po narodni pesmi priredila ga. Anica Vrečarjeva. »Polka« je plesna pesem ob spremljavi harmonike. Zbor KDZ je samo pomagal peti, da so plesalci lažje plesali, ker je sicer hudo utrudljivo.

Dva dijaka sta potem recitirala pesmi **Frana Ellerja:** Mirko Oraže **»Ustoličenje«,** Gregor Mak pa **»Domovino«.** Fran Eller je koroški pesnik, ki je svoje pesmi izdal v zbirki »Koroške pesmi«. Dolga leta je živel na Koroškem, po plebiscitu jo je moral zapustiti. Umrl je po vojni v Sloveniji.

Toplo pozdravilo je občinstvo naslednjo točko naših akademikov iz Gradca. Sami idealisti, ki so si v kratki dobi ustanovili svoj **»Akademski zbor«** pod vodstvom opernega pevca, baritonista **Janeza Kampuša.** Jedro zbora sestavljajo študentje, sodelujejo pa tudi uradniki, ki prihajajo celo po 20 do 25 kilometrov na vaje v Gradec. Polovico študentov tega zbora je že iz Slovenske gimnazije.

Zbor nam je občuteno zapel tri izbrane pesmi: Venbičevo **»Jaz pa vem, da ti si moja«** s solistom Janezom Kampušom, koroško narodno v priredbi Zdravka Švikaršiča **»Pojdam v Rute«** (solist Jožko Kovačič) in Adamičevega **»Vasovalca«.** Zlasti zadnja pesem je veljala že zmerom vsakemu zboru kot poslastica za občinstvo, kajti Adamičeva skladbica je tudi tokrat navdušila poslušalce. Je to soliden komorni zborček, ki je za svojo umetniško interpretacijo žel dolg in močan aplavz. V Celovcu je bil to njegov prvi nastop.

V zborni recitaciji so dijaki Mirko Borotschnik, Janko Kulmež, Mirko Lausegger in Franc Rehsmann pod veščim vodstvom prof. Jožeta Wakounika korajžno recitirali **»Dravo« Frana Ellerja.**

Nastop **Globašanov,** ki je bila naslednja točka sporeda, je vzbudil pri občinstvu posebno pozornost, še zaradi enotnega kroja pevcev in pevk. Katoliško prosvetno društvo Globasnica je hudo agilno in delavno društvo: na dramskem in pevskem področju. Petjak, kot avtodidakt, je močno razgibana glasbena osebnost, sam je organist v Štebnu, vodi pa tudi globaški prosvetni in cerkveni zbor, ki je del katoliško-prosvetnega društva. Zbor je nastopil že večkrat v Celovcu. Ima zvezo s Kropo, nastopili so pa tudi že na Gradiščanskem.

Za svoj nastop so nam zapeli tele pesmice: Matija Tomc — Milka Hartman **»O Podjuna«,** Miro Kernjak **»Spomin«,** Milka Hartman — Janez Petjak **»Žegnanje«,** Koroška narodna — Petjak **»Slanca«** in Fran Venturini — Simon Gregorčič »Znamenje«.

Globaški mešani pevski zbor je majhna skupinica okoli 20 pevk in pevcev, ki je lepo zlita v eno harmonično celoto. Od imenovanih je še najbolj ugajala lepo podana »O Podjuna«, s katero so najbolj zajeli dušo podjunskega človeka. Da pa zbor zna peti tudi težje pesmi, je pokazala Venturinijeva »Znamenje«, ki je močno zahtevna. V tej skladbici se izmenjavata zbor in solistka — sopranistka **Katarina Petjakova** je s simpatičnim glasom osvojila poslušalce.

Prijetno nas je presenetil ponoven nastop selskih plesalcev s plesom **»Po zeleni trati«.** Je to prekmurski narodni ples s spremljevanjem harmonike, sestoječ iz treh delov: »Tkalska«, »Šuštarska« in »Šivanje kovtra«. Zanimivo je omeniti, da so na nedeljski prireditvi nastopili kar štirje zakonski pari. Občinstvo je bilo izredno hvaležno Selanom za izvajanje naših slovenskih plesov.

Kot zadnji so se na odru razvrstili pevčki

Naše prireditve

PEVSKO DRUŠTVO SELE

priredi v nedeljo, dne 23. novembra, ob 14. uri (ob dveh popoldne) v farnem domu

PEVSKI KONCERT

Na sporedu so slovenske narodne pesmi.

Vsi prisrčno vabljeni!

Slovensko prosv. društvo »Bilka« v Bilčovsu

vabi na

PEVSKI KONCERT

ki bo v nedeljo, 16. novembra 1969, ob 19.30 uri pri **Miklavžu v Bilčovsu.** Poje moški zbor DPD Svoboda **»Dušan Jereb«** iz Novega mesta. Na sporedu bodo slovenske umetne in narodne pesmi.

Ljubitelje slovenske narodne pesmi vabi društveni odbor.

Slovensko prosvetno društvo »Edinost« v Škofičah

vabi na

PEVSKI KONCERT

ki bo v nedeljo, 16. novembra 1969, ob 14.30 pri Kreuzwirtu pod Jerberkom. Poje moški zbor DPD Svoboda **»Dušan Jereb«** iz Novega mesta. Na sporedu bodo slovenske umetne in narodne pesmi.

Ljubitelje slovenske narodne pesmi vabi društveni odbor.

Slovensko prosvetno društvo »Edinost« v Pliberku

vabi na

PEVSKI KONCERT

ki bo v nedeljo, 16. novembra 1969, s pričetkom ob 20. uri v dvorani gostilne Schwarzl v Pliberku.

Gostoval bo pevski zbor **»Ivan Cankar«** iz Celja, ki ga vodi znani glasbenik in dirigent prof. Marijan Lebič; nastopil pa bo tudi pevski zbor SPD »Edinost« iz Pliberka.

Po koncertu bo inštrumentalni ansambel iz Celja igral za ples.

Ljubitelji lepe pesmi in dobrega razpoloženja prisrčno vabljeni!

Odbor.

STIHL 050AV

eine Universalsäge für die Waldarbeit. 5,5 DIN PS stark und 9,8 kg leicht, außerdem hat sie den vibrationsdämpfenden STIHL-AV-Griff.

STIHL

Potrošniku je zastopstvo vedno na voljo

KAUFHOF - VELETRGOVINA

VALENTIN in ANGELA Blažej

PLIBERK — LIBUČE

tel. 04235-394 (noč. štev. 302)

100-letnica obstoja fare Kazaze

Naša fara je pravzaprav še mlada. Do tega spoznanja smo prišli ob stoletni jubilejni slovesnosti na praznik Kristusa Kralja. Stoletna fara — to je mladenič ali mladenka v najlepši dobi svojega življenja, ki hoče živeti, napredovati. Fara smo mi vsi, farani, kot »skupnost vere, milosti in apostolskega sodelovanja.«

Ob izrednem jubileju naj bi postali še bolj »živi farani«. V duhu apostolske odgovornosti in zdrave pokoncilske naprednosti naj bi ponesli v 2. stoletje naše farne družine bakljo žive vere in ljubezni. To je bil glavni namen našega praznovanja.

Da bi ta cilj čim bolj dosegli, smo se dva večera pred farnim praznikom duhovno obnavljali v moči božje besede in božjega življenja v sv. zakramentih. Obenem se je lepo pokazala dobra soseščina s sosednjimi farami dobrloveške in velikovške dekanije. S prepričevavnimi besedami sta nas spodbujala v petek zvečer g. župnik Anton Goršek iz Št. Petra na Vašinjah in v soboto zvečer g. prošt Franc Brumnik iz Dobrle vesi k življenju iz Kristusa, ki je središče fare, in k apostolski skrbi za veri odtujene farane.

Na svoj način so budili v naših srcih prazniško razpoloženje tudi zunanji izrazi slovesnosti kot slavolok, papeške zastave, venci, nageljni, pritrkavanje in streljanje v soboto popoldne in na praznik sam. Farni praznik stoletnega jubileja je tako stal v znamenju sonca — v dvojnem pomenu. Po deževnem vremenu v petek in soboto je v nedeljo že zgodaj zasijalo prijazno jesensko sonce. Še bolj pa nas je ogrevalo in razveseljevalo sonce božje ljubezni, ki ga je prinašal v naše prazniško razpoloženje duše naš Odrešenik v svoji nekrvavi daritvi svete maše in nebeški gostiji sv. obhajila, ki smo se je udeležili skoro vsi navzoči farani.

Jubilejni koncert v farni cerkvi

Sonce prazniškega veselja pa so pričarali v naša srca tudi pevci in pevke naših treh farnih zborov. Po pozdravnih in uvodnih besedah našega župnika je v jubilejnem koncertu najprej zaorila pesem naših cerkvenih pevcev, ki jih ob vseh številnih skrbeh za družino in dom z velikim idealizmom in znanjem vodi naš pevovodja in organist, g. Florijan Becelj. Ob tem farnem jubileju je tudi on slavil izreden jubilej: Že 45. leto uči in vodi pevce, da lepo pojo Bogu v čast in zahvalo, nam pa v duhovno poživitev in veselje. Tako so tudi tokrat, kakor tudi oba druga mlada zbora, peli v te namene. Ob današnjem materializmu in sebičnem mišljenju in življenju je njegovo nesebično in težavno prizadevanje tem bolj priznanja in zahvale vredno. Naj mu dobri Bog vse žrtve za lepoto bogoslužja bogato poplača in ga še dolgo ohrani v njegovem mladostnem prizadevanju za lepo, doživeto petje naših cerkvenih pevcev in za ljudsko petje, za katerega ima v duhu prenovljene liturgije izredno razumevanje ni ga s svojim igranjem zelo poživlja. Ta harmonija med zborovskim in ljudskim petjem je tudi tokrat posrečeno dvigala slovesnost.

Cerkveni pevci so ob začetku in v drugem, zaključnem delu jubilejnega koncerta peli za to slovesnost primerne pesmi in s posebnim poudarkom v današnji krizi v imenu vseh izpričali ljubezen in zvestobo Kristusu in njegovemu vidnemu namestniku, našemu papežu Pavlu, z himnami »Kristus Kralj« in »Ti si Peter skala«. Za zemeljsko domovino in da bi srečno dosegli nebeško smo prosili z zborom iz Verdijeve opere Nabucco »Splavaj, misel«. Pesem »Plamen vere v srcu prižgimo!«, ki jo je v lepem solospevu zapel naš domačin, novoimenovani škofijski kantor, g. Jože Ropitz, nam je vlila novega optimizma. S svojimi ljubkimi glasovi so naši otroci v pesmi po svoje povedali, da hočejo radi prihajati k Jezusu, svojemu velikemu Bratu.

Kar nekam mlajši pa smo se vsi počutili ob živahnih, modernih melodijah ritmičnih spevov in duhovnih popevk, ki jih je z mladostnim poletom zapel naš dekliški zbor Katoliške mladine, ki ga je spremljal, kakor tudi otroški zbor, na orgalinu naš škofijski kantor. Veseli smo, da imajo naša dekleta ob vsej današnji podivjanosti, ki je zajela naše kraje in prodira tudi že v t. i. verne družine, tako imenitne ideale. Upamo, da si jih ne bodo pustile vzeti, uničiti in zamenjati za idole, za grešno sebično divjanje, ob katerem človek vsestransko propada. Dokler bomo peli, bomo obstali. Pesem prinaša novega veselja in življenja. Zelo lepo bi bilo, če bi vsaj polagoma tudi fantje s takim veseljem prepevali. Korajža velja!

(Dalje prihodnjič)

RADIŠE

Slovensko prosvetno društvo na Radišah vabi na Budakovo igro

METEŽ

v nedeljo, 16. novembra, ob 14.30 v dvorani pri cerkvi na Radišah. Gostuje Slovensko prosvetno društvo »Danica« iz Št. Vida v Podjuni.

Vljudno vabljeni!

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA

Vljudno Vas vabimo na

slavnostno prireditev v čast slovanskima blagovestnikoma

SV. CIRILU IN METODU

ki bo v nedeljo, dne 30. XI. 1969, ob 14. uri v veliki dvorani doma glasbe v Celovcu.

Navzoči bodo naš g. škof dr. Jožef Köstner, škof iz Regensburga (Nemčija) dr. Rudolf Graber, ki bo imel tudi slavnostni govor in g. pomožni škof dr. Vekoslav Grmič iz Maribora. Nastopajo združeni zbori iz Roža, Gur in Podjune, študentje iz Gradca in Celovca s pesmimi in recitacijami.

Veselimo se vašega obiska

LOČE POD JEPO

Letošnja sezona je bila nekoliko krajša, razmeroma pa prav dobra, dasi vreme ni bilo ravno vedno idealno. Vreme septembra in oktobra pa je bilo naravnost prekrasno. Da bi ostalo tako še najmanj mesec, ali pa tja do božiča si želimo skoraj vsi. Za božič pa se že spodobi, da je pokrita zemlja z belo odejo. Mesec oktober je čas »posprave« in »sprave« na polju, vrtovih in gozdovih in romanja. Naša farna cerkev je dobila zdaj tudi zasluženi zunanji blesk, novo »obleko« in tako se zdaj še bolj mogočno odraža cerkev z njenim daleč tja proti Dobraču in Ziljski dolini vidnim stolpom. Veseli smo tega in ponosni smo, saj ne manjka priznanja, z nami pa je gotovo najbolj vesel gospod župnik, ki ga trenutno tarejo še skrbi o realizaciji zaključnega financiranja prenove tako farne kot podružne podgorjanske cerkve.

Zadnja nedelja je bila v znamenju darovanja za karitativne namene. Slišali smo, da je naša fara v primeru s sosednjo manjšo in šibkejšo faro, nekam skopa pri takih in sličnih dobrodelnih akcijah. Kje tičijo vzroki, je težko reči, eni pravijo, da so zbiralne akcije psihološkega značaja in je njih uspeh odvisen od raznih okoliščin, drugi, menda skopuhi, pogrešajo puščico s prijetnim zvončkom, ki je opominjala in zbujala iz monotonosti in šla zdaj v »emigracijo«.

DOM V TINJAH

vabi članice in člane III. reda na duhovne vaje od 20. do 23. novembra 1969

Spet stari greh kupci storijo,
z nakupom darov če hitijo!
Saj malokdo se veseli,
ki take darove dobi!
TO JE BREZ VSAKE PREDNOSTI,
TRGOVEC NAŠ TAKO VELI!

Farno delovanje v smislu koncila je le težko prilagajati našim razmeram. Potrebno in koristno bi bilo gotovo, saj tudi po naših vaseh ne vladajo rožnate razmere med sosedi in družinami. Treba je več idealizma, vplivnosti in poštenosti in pouka pri reševanju problemov, ki bi zagotovili boljšo sožitje, ki je tako potrebno v naši deželi in razdraženih domovih. nf

GORENČE

Dne 15. oktobra 1969 se je č. g. župnik Mihael Laura iz Krčanj pri Grebinju dokončno preselil na Gorenče. Okrog 10. ure dopoldne so možnarji in zvonovi pozdravili našega dušnega pastirja. Veseli smo bili vsi, da bomo imeli spet svojega stalnega duhovnika. V ta namen smo župnišče od znotraj in zunaj temeljito popravili in obnovili, da bo duhovniku v prijetno bivališče in fari v čast. Zato se zahvaljujemo vsem, ki so že do zdaj z denarjem ali na drug način pomagali in prosimo vse, ki še niso dali, da to store čim prej. Če bo pa le še potrebno, bomo morali pač še enkrat pogledati v denarnice. Poleg dušnega pastirja, ki je našo faro oskrboval že eno leto, je s svojo skrbnostjo največ sodeloval g. Hanzej Opetnik, p. d. Krevs v Srednji vesi, za kar se mu v imenu vse fare iskreno zahvaljujemo. Našemu dušnemu pastirju pa želimo obilo uspeha v naši fari.

Koroški Slovenci - most ali most

(Nadaljevanje z 2. strani)

»Treba je statistično preračunati te opornike (Widerlager),« preden se lahko dajo koroškim Slovencem zahtevane pravice (te pa so vendar že od nekdaj zajamčene v državni in senžermenski pogodbi!). Korošec da je tako toleranten, da bi dal vse pravice tudi najmanjši manjšini. Vospernik mu je odvrnil, da to »statično preračunanje opornikov« zveni zelo tehnično in da je tudi tako mišljeno. »Evropski program«: da!, a tukaj in danes, na Koroškem mora dokazati FPÖ svoj evropski program, tu ga je treba uresničiti. Kam so šli Slovenci? Leta 1951 jih je bilo 42.000, 1961 samo še 25.000. »Tu je nekdo v defenzivi.« Toleranca? Kaj je bilo v Velikovcu, ko je KKZ tam uprizorila »Martina Krpana«? Padali so smrdljivci, njemu je nekdo zabrisal v obraz »Čuš«.

In še enkrat ugotavljanje manjšine. Marsikateri Slovenec se ne bi upal izpovedati za Slovenca zaradi sovražnega in zastrupljenega javnega mnenja, zaradi strahot, dogodkov v preteklosti, predvsem zaradi »hitlerije«, ki je še vselej živa (Messner).

»Vindišarji« — Slovenci — most razpada

Widmann trdi, da so »vidišarji« samostojen narod z lastnim jezikom. Messner in Vospernik izpodbijeta to trditev, kajti tako imenovana »vindišarščina« je slovensko narečje, ki je prevzelo razne nemške izposojenke. »Most« dokončno razpade, Peturnig ugotovi, da se pogovor ne imenuje več »Manjšina kot most« ampak »Manjšina kot sporni predmet«.

Stritzl doda, da so manjšino dejansko že »ugotovili« ter omeni knjigo »Narodi kot nosilci Evrope«, ki jo je napisal francoski manjšinski strokovnjak Guy Héraud. Héraud piše, da je navedlo na Koroškem spričo raznih možnosti »pogovornega jezika« 12.271 ljudi kot prvi jezik slovenščino, 19.261 »vindišarščino« in 7650 nemščino, skupno je torej 39.573 ljudi, ki govorijo slovanski jezik. Politično zastopstvo koroških Slovencev. — V severnem Schleswigu Nemci nimajo dovolj glasov za lastnega političnega zastopnika v Kopenhagenu, imajo pa človeka, ki se briga za njihove interese pri danski vladi. (Tu bi bilo celo bolj umestno, če bi bil kdo prinesel primer danske manjšine v Nemčiji. Danci imajo v deželi Schleswig-Holstein lastnega zastopnika v parlamentu v Kielu, čeprav niso več dosegli 5 odstotkov glasov; dežela je prav zaradi važnosti političnega zastopstva manjšine v tej točki spremenila svojo ustavo. Danski zastopnik ima iste pravice kot vsi drugi, ima celo status frakcije, čeprav bi bili potrebni trije!).

Vospernik je na kratko pokazal položaj Slovencev v Furlaniji-Julijski krajini. Zlasti Tržačani in Goričani so narodno bolj samozavestni kot Korošci. V tržaškem zboru imajo svoje zastopnike, enega na slovenski listi, nekaj na socialistični in komunistični. Imajo tudi lastne župane. Razlika med Furlanijo-Julijsko krajino je tudi v tem, da ima Slovenija italijansko manjšino. Tu so nekateri sprožili vprašanje, če za koroške Slovence ne bi bilo boljše, če bi imela Jugoslavija nemško manjšino, kot je bilo pred drugo svetovno vojno. (Toda položaj koroških Slovencev takrat kljub temu ni bil boljši.)

Pogovor kljub temu pozitiven

Navsezadnje je pogovor zašel v hud pesimizem. Ponovno se je uvrstila polemika, tokrat zaradi dvojezičnih krajevnih napisov, ki so po Widmannovem mnenju kvečjemu šele drugotnega pomena, po slovenskem pa prvotnega. Dvojezični krajevni napisi so važen optični dejavnik za slovenske ljudi, ki bi videli ravno v tem zunanji dokaz in priznanje svojega obstoja. Po dolgoletnem ustrahovanju, pritisku, telesnem in duševnem, bi bil končno že čas, če bi oblast priznala dvojezične napise in slovenski uradni jezik. Messner doda, da se mnogi Slovenci ne upajo govoriti slovensko, ker slovenščina še ni povsod priznana v javnosti. Vospernik še poudari, da je treba odpraviti nezaupanje na obeh straneh in da moramo gledati močneje v prihodnost kot pa stalno povzdigovati preteklost. Tu mora seveda prednjačiti večina.

Ob koncu prinese Stritzl v pogovor še švedsko manjšino na Finskem. Kjer je 10 odstotkov Švedov, tam so dvojezični krajevni napisi; če pa padejo Švedi pod 10 odstotkov, ostanejo napisi kljub temu dvojezični.

Pogovor je bil pozitiven, a na žalost je ponekod še premalo odkritega razumevanja za upravičene življenjske zahteve koroških Slovencev. Če se že govori o evropskem programu in evropskem modelu, se mora ta uresničiti najprej v malem prostoru. Tak prostor je Koroška, kjer že čez 1000 let prebivajo Slovenci in Nemci. Napačna pa je bila Widmannova trditev, da je bilo sožitje v prejšnjih stoletjih vselej mirno, vselej tolerantno. Messner je citiral v tej zvezi Vinzenza Rizzija, ki je okoli leta 1850 zapisal v »Kärntner Monatsschriften«, da je treba dati koroškim Slovencem vse pravice, da bi se jim zagotovil nemoten razvoj. Rizzi je tam ožigosal diskriminacijo in zatiranje koroških Slovencev, ki so bili takrat, zlasti po odstotkih, precej močnejši kot danes.

Jože Wakounig

Kako so Slovenci zasedli svet

V nebesih pod Triglavom že stoletja gara in trpi, pa tudi vriska in poje, žilavi slovenski narod. Tujega ni nikdar hotel, toda vkljub svoji številčni majhnosti tudi svojega ni zlepa dal. »Največji čudež pri Slovencih je, da sploh še obstoja kot narod,« je zapisal znani angleški avtor.

Vsak civiliziran narod ima tudi izseljence. Tudi Slovenci so se izseljevali — nekateri začasno, drugi za vedno. Iz nebes pod Triglavom se je — mnogokrat s solzami v očeh — majhna slovenska peščica razlila po vsem svetu in ga prepojila s svojo življenjsko silo.

Poglejmo danes samo v nekaj nepopolnih primerih, kako so Slovenci »zasedli« svet!

Če vam je pri tem prišla na misel vojaška »zasedba«, bo morda prav, če si najprej ogledamo to področje. Najbrž ste nekateri že vedeli, da je bil zavojevalec Mannheima Slovenec. Zapomnili ste si tudi, da imamo Slovenci kar tri generale v Ameriki, toda danes dodajamo še enega! Pri Slovenian Research Centru smo namreč pravkar vložili v arhive podatke za našega četrtega generala v Združenih državah. In kake imenitne položaje imajo ti naši imenitniki! Blagajnik vse ameriške vojske in vrhovni vojaški predstavnik Združenih držav pri Združenih narodih je bil Slovenec, častnik, ki ga po številu zvezdic presega samo še en živeči ameriški general. Graditelj največjega vojaškega radijskega omrežja na svetu je bil Slovenec, ki danes vodi univerzitetno televizijsko omrežje v Kaliforniji. Podšef ameriških vojaških zvez za vso Evropo je sin Slovenskih staršev. Poveljnik ameriškega armadnega transportnega oddelka, ki je imel na skrbi tudi ureditev celotnega prometa ob pogrebu predsednika Kennedyja, je prav tako naše gore list. Seveda ne smemo pozabiti, da je tudi v Mehiki Slovenec postal mehiški general.

Kaj pa mornarica?

Veliki admiral Avstro-Ogrske je bil sin preprostih slovenskih staršev. Sin slovenskih potomcev je postal admiral na Švedskem. In siromašen slovenski fantič v Ameriki je postal Rear Admiral ameriške vojne mornarice. Slovenci so bili ali so še poveljniki največjih pomorskih oporišč na svetu: New York Naval Shipyard, Puget Sound Naval Shipyard v državi Washington in Naval Training Center, Great Lakes, Illinois. Posameznim sekcijam pa so Slovenci poveljevali tudi v Naval Station, San Diego, Mare Island Naval Shipyard in San Francisco Naval Shipyard. Naj povem le še, da je tudi sloviti plavajoči bolnišnici U. S. Repose poveljeval slovenski zdravnik-kapitan in da se ameriška bojna ladja imenuje po slovenskem mornariškem častniku-junaku. Že zadnjič, v štev. 29. pod naslovom: »S ponosom reči smem: Slovenec sem«, pa ste čitali, da so tudi pri gradnji ameriških atomskih podmornic odločilno sodelovali Slovenci.

Kaj pa druga področja? So Slovenci »zasedli« svet tudi brez generalskih, admiralskih in častniških uniform?

Morda ste imeli v mislih kaj posebnega, skoraj malo »eksotičnega«? Poglejmo! Na Aljaski najdemo slovenskega pustolovca, pa tudi slovenskega geofizika, ki tam raziskuje za vlado Združenih držav. Na Labradorju je za vso Kanado vodil poskusno električno napeljavo visokofrekvenčnega toka slovenski znanstvenik, njegov slovenski rojak pa je vodil labradorske vzgojne televizijske programe. Slovenski geolog je raziskoval za ameriško vlado na Havajskih otokih, na Marshall otočju in na Parry Island. Slovenska raziskovalka, jezikoslovka in pisateljica je preživela osem let med Laponci, južno-ameriškimi Indijanci, polineškimi in melaneškimi otočani, Japonci, Korejci, Kitajci, prvotnimi Avstraljci, Indijci in Arabci in o vsem napisala ne le poročila za vodilne svetovne liste, ampak tudi dolgo vrsto knjig, ki so izšle v nemščini, angleščini, francoščini ni celo v finščini. Slovenska antropologinja raziskuje južno-ameriške Indijance, slovenski sociolog pa je več mesecev preživel med Eskimi. Slovenska petrografka je pomagala pri analizah za izgradnjo St. Lawrence prekopa in graditelji Sueškega prekopa so se opirali tudi na zapiske slovenskega strokovnjaka.

Siamske pragozdove je raziskoval slovenski inženir in propadajoče zanzibarske gozdove je rešil slovenski strokovnjak. Severnoameriškim pa tudi južno-ameriškim Indijancem so Slovenci napisali abecedo, slovarje in knjige v več indijanskih narečjih, Bolgarom pa stenografijo. V argentinskih ekspedicijah na Antarktiko in Himalajo, pa tudi v argentinskih olimpijskih moštvih najdete zavedne kranjske Janeze. Slovenski rodoljub v Braziliji je načeljeval kolonizacijski družbi, ki je zgradila nad tritisoč kilometrov cest in parcelirala tudi velik del ozemlja, kjer stoji današnje velemesto San Paulo. Tu se ulice imenujejo po slovenskih rekah Rua Sava, Rua Drava, Rua Savinha, itd., kakor se seveda tudi okraji, mesteca, parki in ulice v Združenih državah marsikje imenujejo po Slovencih ali po raznih slovenskih krajih doma. Slovenci so gradili mostove na Finskem, predore in stolpnice v Švici, nebotičnike v Ameriki in Palestini, palače na Dunaju in v Washingtonu, železnice v Avstriji in Turčiji, pa tudi jezove in elektrarne v Afriki in Aziji. »Nepremagljivi« gorski vrh v Argentini so prvi preplezali slovenski planinci in odtlej je znan pod imenom Campanile Esloveno ali Slovenski zvonik.

(Dalje prihodnjič)

Popevkar Richard Cliff

Roger Harry Web je Cliffovo pravo ime in rojen je 14. oktobra 1940. Pričel je nastopati s skupino Drifters, to je s kasnejšimi Shadowsi. To je bilo okrog leta 1958 in takrat se mu seveda še sanjalo ni, da bo njegova kariera trajala kar dolgih enajst let. Tako visoko mesto v svetu pop glasbe si je Cliff obdržal predvsem zaradi svojega nekoliko krhkega, vendar preprostega in prijetnega glasu.

Če govorimo o tem, kdo ima kaj zaslug za Cliffov uspeh, prav gotovo ne smemo pozabiti na Norrieja Paramorja, producenta, skladatelja, aranžerja, dirigenta. Norrie je že zelo zgodaj opazil Cliffov talent in izdal tudi njegov prvi hit Move it. Od takrat je pomagal Cliffu tudi pri snemanju nadaljnjih 43 plošč, ki so prav vse do zadnje prišle na britansko pop listo. Med temi ploščami je kar sedemnajst long play plošč. Sicer pa Cliff sam pravi, da še vedno najraje zapoje španski harlem . . .

Slava pa Cliffu ni stopila v glavo in morda je prav to eden vzrokov, da je Cliff prejel že vsa priznanja, ki si jih pevec sploh more želeti. Bil je najpopularnejši pevec na svetu, osebnost leta in v Britaniji so ga kar dvakrat izvolili za najboljšega pevca na Otoku. Zanimiva pa je kljub temu ena stvar: Cliff ni bil nikoli popularen v Ameriki . . .

Veliko govoric je bilo slišati o Cliffu še posebno lansko leto, ko je privolil v sodelovanje na evrovizijskem festivalu. Mnogi so bili namreč prepričani, da se po uspehu Sandie Shaw Britancem ne bo posrečilo ponovno prebiti na vrh in Cliff bi s tem verjetno izgubil svoj prestiž. Sam pevec pa je pred nastopom izjavil, da bi se tega morda bal pred kakšnim letom, danes pa mu prestiž ne pomeni ničesar:

»Bolje je, da vsaj poizkusiš narediti nekaj kvalitetnega in ti to ne uspe, kakor pa da se sploh ničesar ne lotiš!«

Seveda ne bi mogli reči, da se Cliff v svojih besedah moti . . . M.

Sport

NOGOMET:

AVSTRIJA — ŠKOTSKA 2 : 1 (1:0)

V izločilnem tekmovanju za svetovno nogometno prvenstvo je v sedmi skupini Avstrija pred 11.000 gledalci premagala Škotsko s 2 : 0. Tokrat je Stastny postavil srečno in dobro izbrano nogometno reprezentanco, ki je z lepim rezultatom zaključila brez dvoma svoj najboljši uspeh letošnje sezone.

V tej skupini so igrali še: Zahodna Nemčija, ki je z 11 točkami dobila vozovnico za Mehiko 1970, 2. je Škotska s 7 točkami, 3. Avstrija 6 točk, zadnji je Ciper, ki nima nobene točke.

JUGOSLAVIJA — AVSTRIJA 2 : 1 (0:1)

Avstrijski amaterski nogometni reprezentanci se je izjalovil poskus, da bi ohranila naslov evropskega prvaka za nogometni pokal iz leta 1967. Mednarodna tekma je bila v Osijeku. Zmagoviti Jugoslovanski nogometaši so zmagali 2 : 1 (0:1) in vodijo v svoji skupini s 5 točkami prednosti in so na ta način nedosegljivi. Avstrijski amaterji bi potrebovali le eno točko, da bi si s tem ustvarili možnost za nadaljnje tekmovanje. Kljub porazu pa amaterji niso razočarali, saj so bili v prvem polčasu boljše moštvo in so vodili z 1 : 0, pa tudi po odmoru so igrali do zadnje sekunde z vsemi močmi.

HOKEJ NA LEDU

Boji za prvenstvo v zvezni hokejski ligi so sredi razmaha. Tako za igralce kot tudi za njihove trenerje je vsak spopad nova pomembna preizkušnja. Pred 4500 gledalci je celovški KAC igral v Gradcu in težko premagal ATSE s 3 : 2 (1:1, 1:1, 1:0). Igra je bila lepa in disciplinirana, čeprav je dolgo izgledalo, kot da bo moral KAC z igrišča iti domov poražen. Splošno pohvalo za to zmago, ki je bila trdo prislužena, gre celotnemu moštvu, ki se je res borilo do konca z vsemi močmi.

EC-IEV — ECH Feldkirch 4 : 1 (1:1, 2:0, 1:0).

EK Zell am See — WEW 2 : 3.

Fendler (Celovec), strelec enajstmetrovke, je rafinirano prekanil dunajskega vratarja Stachowitza (Wacker). S tekme Avstrija Celovec — Wacker Wien 1 : 1 (0:0). Zanimivo je, da sta oba gola padla iz enajstmetrovk.

JOSIP JURČIČ IN JANKO KERSNIK: **29**

Rokovnjači

»Štefan, kje so pa naša mati?« reče oni polglasno.

Poljak je sedel z bridkim vzdihom na stol pri steni.

Tiho je postalo v sobi.

Čez nekoliko trenutkov vstane oskrbnik in gre proti vratom ječe ter jih odpre.

»Sem pojdi!« veli bratu.

Oba stopita v malo zapornico; edino okno v njej je varovala železna mreža.

»Tu pod postelj ti denem pilo,« reče Poljak, »glej, da boš z železom gotov, zunaj ni straže! Sedaj pa pojdi sem, da te zvežem!«

Stopila sta nazaj v prvo sobo in Poljak je zvezal bratu zopet roki, kakor sta bili prej.

Dotaknil se ga je sedaj vprvič nocojšnji večer; in kakor bi bila med njima neka naturna moč, tako ju je potegnila drugega k drugemu, srečnega brata poštenjaka — na prsi k bratu hudodelcu. Držala sta se trenutek, potem odstopi Poljak in pokliče vojake, ki so dremali zunaj.

Zaprli so rokovnjaškega glavarja in oskrbnik je zapovedal, naj stražijo v veži pisarnična vrata. Zaspani vojaki so bili zadovoljni, ker ni bilo treba stražiti pred gradom.

Drugo jutro navsezgodaj je zdramil Poljaka, ki vso noč ni zatisnil očesa, glasan krik v spodnjih prostorih. Akoravno je vedel, kaj to pomeni, kakor tudi soproga njegova, ki ji je bil vse razodel, sta se naglo opravila oba in hitela dol. Tam so jima naznanili, da je jetnik ušel. Prepilil je bil vezi, ki so držale debelo železno mrežo, ter splezal skozi okno.

Poljak je odposlal vojake na vse strani; a vedel je in želel, da bi bilo zastonj.

Proti poldnevu sta se vrnila dva vojaka domov in naznanila, da je tudi Mozolove Polonice zmanjkalo to noč in da nihče ne vé, niti kam niti s kom je odšla. Pavlek, brat njen pa, so pripovedovali vojaki, umira od udarca, s katerim se ga je bil v prejšnji noči otresel ubežni rokovnjaški glavar.

TRIINDVAJSETO POGAVJE

Kdor bo prepričan, da je na cestah inu potih popadel al deželniga voznika naj bo na suhim al na vodi, al poštniga Kurierja ali njegov ronc, al Kurierja, ki nosi kralevne al ministrove ali gospojskine al generalske pisma, al druge popotnike; ta bo k' smerti obsojen, ako se po njegovimu djanju skaže, da se je koga lotil s'to mislijo, de bi ga vmoril, al okradel, al njemu pisma, papirje al poslane pisanja vzel, desilih bi ga ne vmoril, al ne okradel.

Člen II. postave od 29. snežnika leta šest. — Vodnikov prevod.

Skoro pol leta po zadnjih dogodkih sredi zime se je zbralo v Ljubljani vojno sodišče, »le conseil de guerre spécial«, prvo in zadnje v času francoske vlade na Kranjskem.

Soditi je moralo — rokovnjače; one, ki so jih bili ujeli ob napadu v Črnem grabnu, in še nekaj tovarišev njihovih, ki so jih prijeli po ovadbah in izjavah že zaprtih tolovajev in pa zaradi skrbnih preiskavanj po vsem brdskem in kamniškem okraju.

Da bralec ume, zakaj so bila ona specialna vojna sodišča ali — kakor Vodnik v prevodu izvirnega naslova »le conseil de guerra spécial« to imenuje — »posebno zvoleni sodniki čez tolovajstva krive« tako grozna vsem hudodelcem, da so povsod, koder koli so bila ustanovljena, in to zlasti v Nemcih v Renski provinciji, v kratkem času iztrebila v mnogih okrajih tolovajske tolpe, ki so v onih nemirnih časih rogovilile povsod — omenjamo le, da so jih sestavljali iz vojaških dostojanstvenikov in da proti izreku tega sodišča apelacija ni bila mogoča. Sodba je bila le oproščenje ali pa — smrt, in se je izvršila takoj. Sodišče, ki se je zbralo, da sodi rokovnjače, je bilo sestavljeno na podlagi zakona 19. vendemiaira leta XII. in predsedoval mu je baron Roussille, polkovnik petega pešpolka »per slovenski vojski«, kakor prelaga Vodnik uradni naslov »armée d'Illyrie«; votanti so bili štirje kapitani in dva lajtnanta. Tožnik je bil kapitan Coste, po rodu Francoz kakor vsi sodniki.

Slovenski tekst omenjene sodbe, razglašene v francoskem, slovenskem in nemškem jeziku v 600 iztisih, ki ga je preskrbel Vodnik, pripoveduje, da »ti gospodje sodniki si nič niso bili svoji ne med seboj, ne z nobenim med obdolženimi, na nobenimu kolénu prepovedanmu, ne po kervi ne po svačini«.

Pa bodi nam dovoljeno, da podamo bralcu glavne točke onega zapiska po izvirniku!

»Ti na povelje Excellenz gospoda Maršala vajvoda Dubrovskiga, General Poglavarja slovenskih dežel, vkup poklicani vojskni sodniki so se zbrali v' svoji njim odkazani sodni hiši, de bi sodbo sklenili čez obdolžene; . . . vsi obdolženi, de so skrivno vmorili gospoda Boissaka, Kapitana adjutanta, inu Vernazza, sekretarja inu tolmača Excellenz gospoda Maršalla Vajvoda Dubrovskiga, inu druge officirje inu soldate francoske ne znane.

Zbor inu sodba se je začela. Prezident je rekel Pisavcu pernest inu de ima brati spis prašanjov inu odgovorov, kar kol so obdolženi inu priče govorile, inu kar je proti nedolžnosti obdolženih, al kar jih izgovarja.

Po tim branju je vkazal Prezident prepelati vjete obdolžene. So bili perpelani brez železja, ne zvezani, inu s' svojimi besedniki (zagovorniki) . . . Zdaj je bilo dano naznanje obdolženim, v kom so toženi inu krivi; potle jih Prezident izprašuje,

Mirko Kumer: 2

Moji posteljni sosedje

Godec in vižar Mihej

Na prvi postelji pri vratih je ležal droben mož s popolnoma sivimi lasmi, ki so bili lepo nazaj počesani. Imel je veselje s svojo frizuro in se je hodil pogosto česat pred ogledalo ob umivalniku. Nekoč je odšel k brivcu v barako ob kantini, si pustil tam posebno lepo postriči lase in nato še glavo umiti.

Trpel je na bolečinah v životu. Sušilo se mu je in je moral redno jemati v vodi raztopljeno grenko sol za odvajanje. Videli smo, da ima včasih močne bolečine. Zakril jih je pa vedno s humorjem. Povedal je kako godčevsko, da smo se smejali in v smehu je tudi sam pozabil na svoje težave. Pravil nam je, da že od svoje rane mladosti gode. Že kot šolar je včasih pomagal gosti na ženitninah in žegnanjih, kar sta njegov učitelj in tudi katehet pred njegovim očetom močno grajala. Klarinet, trompeta in harmonika so bili njegovi najljubši inštrumenti.

Prišel nas je obiskat frančiškanski pater, povpraševal po zdravju in delil cerkveni list. Jaz ga zaprosim, če ima »Nedeljo«. Res jih je imel v aktovki in mi dal kar dve številki. To videč se je oglasil tudi moj sosed na levi in tudi dobil »Nedeljo«. Tudi godec Mihej je postal na to pozoren, prišel k meni in dejal, da bi si ne msilil, da jaz tudi slovensko razumem. Imel bi me prej za kakega nemškega letoviščarja. Še desni sosed se je oglasil, da tudi on po »sovenji« govori. Tako smo naenkrat tvorili slovensko govoreči večino v bolniški sobi. Edini Nemec, gospod Likar, pa je simpatiziral z nami, ker je v prvi vojni služil pri kranjskih Janezih, 17. pešpolku, in se tamkaj dokaj slovenščine naučil. To mu je pozneje v ruskem vojnem ujetništvu zelo prav prišlo.

Ko so Miheja, kot vsakega, običajno preiskali, so mu predpisali kuro valjanja (Rollkur). Na tešče je moral popiti neko črnikasto tekočino in potem mirno ležati pet minut na hrbtu, da bi se tekočina lepo na dno želodca razlila in tam zdravilno delovala. Po petih minutah se je moral prevaliti na desno stran in spet mirno tako pet minut poležati. Nato še na levi strani pet minut, nakar se je moral uleči na trebuh in tamkaj malo dalje počakati. Vedno se je smejal temu valjanju, ki mu žal ni nič pomagalo. Vendar je vztrajal vseh predpisanih deset dni.

Jesti ni mogel kdo ve kaj. Če je pojedel juho, je ostalo vse pustil. Potem se je po malem lotil pečenega piščanca, ki mu ga je snaha prinesla. Nekoliko je ščipal lepo zarumenelo skorjo in jo nosil v brezzobna usta, nato pišče zopet zavil in prihodnji dan spet poskušal. Svetoval sem mu, naj tega ne dela. Je naj to, kar mu v bolnici dajo. Hrana, posebno dietna, je tudi del zdravljenja. Ocvrto pišče, in že par dni staro, ni za želodčne bolnike. A ni mi hotel verjeti. Spet je obiral piško in pozneje tožil, da ga napenja, da se mu zdi, kot bi imel polno šivank v želodcu. Pil je zopet raztopljeno grenko sol. Ponoči ni mogel spati, podnevi pa tudi ne. Zato ni bilo čuda, da je, ko so ga spet tehtali, manjkalo 8 kg telesne teže.

Ko smo se bolje spoznali, je večkrat prisedel k moji postelji in pripovedoval doživljaje iz svoje mladosti. Spominjal se je župnika Singerja, ki je bil takrat njegov veroučitelj. Znan je bil z Mihom Schleicherjem, odličnim Slovencem med obema vojnama iz Loge vesi. Zgražal se je, da so tega dobrega moža izselili. Pravil je, kako radi so peli slovenske pesmi. Škoda se mu je zdelo, da je umrl zadnji slovenski pevovodja v njegovi fari, Aichholzer.

Ker mu ni hotelo postati bolje, ga je primarij poslal na iztopično preiskavo. Tam je najbrž naprasketalo in zaznamovalo obolelo mesto pod rebri in gornjim delom trebuha. Drugi dan pride najprej ljubka sestra k njemu in mu pravi, da je žalostna, ker jo bo on zapustil. Ostrmel je, zakaj zapustil, saj se vendar nikamor ne spravlja.

»Še ničesar ne veste?« se sestra dela nevedna.

»Mi še nikdo ni nič povedal.«

»Prestavljeni boste na kirurgijo. Več vam bo že nadzdravnik povedal.«

Ko je ta prišel, je izjavil, da je govoril s kirurgom. Ta je mnenja, da je pri Miheju sedaj najpripravnejši čas za operacijo. Star je šele 64 let. Čez pet let bi bilo že težavneje, čez deset pa morda sploh ne več mogoče.«

»Se hočete pustiti operirati?«

Prebledel je za trenutek a se hitro zopet znašel. »Kakor zapoveste, g. nadzdravnik.«

»Mi nimamo nič za zapovedati, vi sami morate v operacijo privoliti.«

»Privolim,« je dejal. »Saj tako tudi ne bom mogel dalje živeti. Jesti ne morem, spati tudi ne. Vsak dan me je manj v hlačah. Noge so postale obrane kot pri kaki vrani,« se je spet šalil.

»Tedaj pa vzemite svoje stvari in jih odnesite na kirurgijo. Postelja za vas je tam že prosta.«

Žalostno je pobiral svoje reči v torbo. Sestra ga je tolažila, da ima na kirurgiji prijateljico in da včasih k njej na obisk zleti. Bo tudi k njemu pogledala in prijateljici naročila, naj posebno pazi na znanca Miheja.

Pristopil je k njemu strežnik, krepak mož, ki se je šele pred kratkim prešolal za delo v bolnici, in mu dejal, da bi se on na njegovem mestu ne pustil operirati. Tudi sam je bil nekoč tako bolan kot Mihej, a s pitjem neke vode in dieto se je popolnoma ozdravil.

Mihej je podvomil in mene vprašal, kaj jaz svetujem.

»Tu je težko kaj reči. Staviti si morete le vprašanje: Kdo več ve? Zdravnik, ki je študiral na univerzi in ki sedaj že leta zdravi v bolnici, ali pa strežnik, ki je morda pred dvema letoma še kopal premog in se potem prešolal?«

»Jasno, da zdravnik!« pravi Mihej in se začne poslavljati. Vsi smo mu želeli srečen potek operacije. Meni pa je še nekaj padlo na misel, kar sem včasih pri duhovnih vajah slišal, da je namreč treba bolnika opozoriti v smrtni nevarnosti na možnost sprevidenja in pa na pisanje poslednje volje (testamenta).

»Operacijo prestane pacient veliko lažje, če ima svoje duševne zadeve urejene, tako pravijo tudi imenitni zdravniki. Zato vam svetujem, pustite poklicati patra, da vas sprevidi. Napravite tudi testament, če imate kakšno premoženje, da vas skrb o tem pri operaciji ne bo nadlegovala.«

»Pa n'čimam grehov, dragi prijatelj. Vsa leta sem samo delal, pel in godel. Nikomur nisem nič hudega storil. Če sem ga včasih kak glažek popil, mi je samo dobro dělo. Če sem pa kako dečvo rad imel, je tega samo ‚gmejtna' bila. Testamenta mi pa tudi ni treba delati. Imam samo eno stavbno parcelo, to pa itak edini moj sin dobi.«

Žalostno sta odkorakala z rojakom Šteselnom, noseč vsak po eno torbo, po pokritem hodniku od našega oddelka tjakaj, kjer so »noži že nabrušeni«, kot so se šalili.

Bil sem po nekaj dneh odpuščen domov. Slučajno mi pride v roke časopis, v katerem je bilo napisano: »Umrli so v Celovcu: Mihej Najemnik, 64 let; pogreb jutri v Škofičah.« (Dalje prihodnjič)

Ljubka Šorli:

Spomini

Na grobove tiho pada mrak...
Vrh ciprese ptičica prepeva
in veselje svoje razodeva...
Kakor žamet je njen spev mehak.

O ljubezni ptičica žgoli,
o ljubezni — tukaj med grobovi,
kjer so smrti in solzá sledovi...
V srcu nekaj kljuje in boli...

O, kako je daleč oni čas,
ko sem tebe, dragi, poslušala,
tvoje misli brala raz obraz...

Vedno bom v spominih te iskala,
da ne bo v srce se vsélil mraz,
in nad tabo zemljo bom rahljala...

TOLSTOJEVO SPOZNANJE

Ko se je ruski pisatelj Tolstoj oženil, je potoval po Evropi in se je navzel nove vere, to je vere, ki jo pogosto imajo moderni izobraženci. Najvažnejše v življenju mu je postal napredek. Začel je učiti, da je namen človekovega življenja: osrečevati sebe in družino.

Toda v njegovi notranjosti se mu je oglašalo vprašanje:

»Toda kaj potem?« Kaj bo storil potem, ko bo osrečil sebe in družino? — Odgovarjal si je z novimi upi. Ko bo osrečil sebe in družino, si bo kupil lepo posestvo v samarski pokrajini in tristo konj.

»No, in potem?« ga je vprašala vest. Potem bo pisal in postal slaven po svojih spisih.

»No, in potem?« se je spet pojavilo vprašanje. Priznal je, da ne zna več odgovoriti.

»Tako se je zgodilo, da sem čutil, da ne morem več živeti,« piše. Lotila se ga je samomorilna misel.

»In tako sem jaz — srečen človek — skrival vrv, da bi se, ko bi bil sam, ne obesil. Tudi na lov nisem več hodil, da bi me ne premagala skušnjava in bi se ustrelil. In to je bilo tedaj, ko sem imel dovolj vsega, kar bi se zdelo komu potrebno za srečo. Ni mi bilo še 50 let; imel sem dobro, ljubko ženo, pridne otroke in veliko imetja. Sosedje, znanci so me spoštovali, tujci so me slavili. Bil sem zdrav in čvrst,« je zapisal.

Po vsem premišljevanju in raziskovanju je Tolstoj prišel do zaključka:

»Znanost ne more odgovoriti na vprašanje o smislu življenja. Človeške znanosti so mi dale brez števila jasnih in točnih odgovorov na to, česar nisem spraševal. A na moje vprašanje, kakšen je smisel človekovega življenja, mi niso znale ničesar odgovoriti.«

Dolgo je razmišljal, nazadnje pa je spoznal in priznal, da človeštvo živi od vere«. »Zbudil sem se v življenju, ko sem se zavedel Boga,« je zatrjeval.

»Če sem jaz — sem si mislil —, biva tudi vzrok, da sem: torej tudi vzrok vzrokov. In ta pravzrok je Bog... Ni mogoče, mi je govorila zavest, da bi bil na svetu brez razloga, brez smisla, brez namena... Brez Boga torej ne morem živeti. Že davno bi bil samega sebe končal, ko bi ne imel upanja, da ga zopet najdem. Brez Boga ni življenja!« A. Č.

Čudni levi

»Ko sem bil zadnjikrat v Afriki, sem neko noč, ko sem spal, začul leva, ki je rjul v bližini našega taborišča. Pograbil sem puško in planil iz šotora. In ubil sem leva kar v nočni srajci.«

»Kako?« se začudi prijatelj? »Ali imajo levi v Afriki nočne srajce?«

---

prašanja sta jim prestavlala gospod Vurzbah inu gospod Kalan, pravdna dohtarja inu tomača; inu obdolženci so skuz ta dva odgovarjali.

Priče so posebej sprašane inu krivim so skazane njih prepričanja.

Po tim zaslišimo Referentove razločke inu sklepe; zaslišimo tudi tožene inu njih zagovarjanje, kar so imeli sami reči inu kar so njih besedni dohtarji za nje govorili, ktiri so zadnič rekli, de nimajo nič več perstavit inu de je vse rečeno, kar krivim pomagati zamore. Prezident praša sodnike, če hočejo še kaj razločka. Sodniki reko: nič več. Prezident vkaže zagovárjavcam inu toženim iz sodne hiše vun stopiti, tožene pelajo spet v' njih zapérco. Prezident naprosi Pisavca inu druge poslušavce, de bi vun stopili.

Sodniki sodijo per zapertih durih... inu Prezident jih praša tako: So li krivi skrivniga poboja nad francoskimi soldatmi (ti toženi možjé)?

Volji se pobérajo od spodne stopne gori, inu na zadne da Prezident svoj volj. Sodniki z' enim glasam sklenejo, de zgor imenovane pregréhe so krivi...

Po tim praša cesarski Komisar, kaj so obsojenci zaslužili. Prezident zbere spet volje tako, kakor je zgor rečeno. Sodniki sturé pravico in z' enim glasam (jih) obsodijo k' smerti... (inu) naročé Kapitanu Referentu... to sodbo dati natisnit po francosko, nemško inu slovensko... inu jo po vsih besedah dopolniti.

Skleneno inu sojeno brez narazen iti iz zbora... inu sodniki so podpisali pervi spis te sodbe, kakor sta se tudi podpisala Referent inu Pisavic.«

Tako nam pripoveduje iztis one sodbe, morda edini, ki se je še ohranil izmed tistih šest sto, kolikor jih je naročilo vojno sodišče.

Obsojenih je bilo dvaintrideset hudodelcev, vsi, ki so bili navzoči pri onem roparskem napadu; pa ujetih je bilo samo pet, vsi drugi so bili sojeni in contumaciam (v odsotnosti). Pozvedelo je sodišče njihova imena, ker so jih povedali drugi jetniki, a prijeti jih ni bilo moči, kajti pobegnili so bili čez štajersko mejo. Tudi Groga je bil imenovan med njimi, a pravega njegovega imena niso znali.

Ujeti obsojenci, »condamnés présents«, so bili večinoma naši znanci: Bojec in Peter Toča, katera dva sta bila popolnoma okrevala, Samoglav in Obloški Tonček in še en rokovnjač, ki so ga bili zasačili pri menjanju bankovcev, ukradenih iz francoskih kas.

Vedli so se pred sodiščem kakor navadno vsak hudodelec v enakem položaju; bili so skoro apatični. Sodniki so izprevideli, da imajo pred seboj samo malo številce velike, nevarne rokovnjaške zadruge, a več zvedeti po jetnikih o tej zadrugi ni bilo moči, ker ti sami niso mnogo več znali nego imena posameznih društvenikov.

Najpogumnejši ali, recimo, najbolj apatičen je bil Peter Toča. Ko jim je »kapitan referent« bral sodbo in jim obenem naznanil, da se bo ta v dveh urah izvršila in da izvršitve niti priziv niti prošnja za pomiloščenje ne more ubraniti ali odložiti, se je ozrl Toča tja, kjer je stal obloški kobilar. Srečala sta se v očeh in preko Petrovih usten je seglo nekaj kakor porogljiv spomin one noči v bistriškem gozdu, ko se je kobilar norčeval, da bosta skupaj visela. Tonček je zrl srepo v tla in le njegovo rumeno lice je kazalo o čutu, ki ga je pretresal.

Bojec se je zgrudil nazaj na klop in videlo se je, da so ga edine besede »obsojen k smrti« postarale za mnogo mnogo let. Sključen je sedel tam in v zgubani obraz mu je zegla pepelnata barva.

Obravnavalo se je tridesetega januarja dopoldne; popoldne ob treh se je sodba izvršila.

Za pokopališčem sv. Krištofa je bilo zbranega mnogo ljudstva, ko je dospel tja močán vojaški oddelek z obsojenci.

Postavili so jih k zidu in potem jim je bral vojni komisar še enkrat vso sodbo.

Nekoliko trenutkov pozneje je zagrmel strel francoskih pušk in pravici je bil plačan krvavi dolg.

In kakšen prostor je to, kjer se je to godilo! Kako lepo se vidi od tod tja na Kamniške planine in tja na gore, med katerimi se vije Črni graben!

ŠTIRIINDVAJSETO POGLAVJE

„Verdorben — gestorben."
Heine

Minilo je bilo deset let.

Francozov že zdavnaj ni bilo v deželi in gospostvo na Kranjskem je imela zopet avstrijska vlada. Prememba se je vršila naglo in v marsikaterih krajih je ljudstvo še čutilo ni. Kajti francoske reformacije so se bile uvajale le polagoma in v kratkem času Marmontovega, za nas Slovence gotovo najpomenljivejšega gospodarstva tudi v resnici ni bilo mogoče zbuditi ali utrditi v prostem ljudstvu čutenja, je li bolje ali slabše nego prej; zato je tudi narod tem rajši pozdravil zopet stari črnorumeni grb, ker je naš prosti ljud — in to je bil tedaj »narod« — že od nekdaj konservativen. Spominov na kulturno imenitne in posebno narodni razvitek pospešujoče naprave francoskega carja, ki so imele svoj izvir deloma v diplomatičnih ali bolj političnih vzrokih in pa v francoski mimo nemške bolj razviti kulturi — onih spominov naš rod tedaj ni znal ceniti; ostali so mu le bolj — realni spomini, ki so se tikali neusmiljenega izterjevanja davkov in vojnih kontribucij. Saj vendar iz istih časov pomni naš kmet še svoje — »fronke«!

(Dalje prihodnjič)

RADIOTELEVIZIJSKI PROGRAM

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 16. novembra: 7.00—7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 17. novembra: 14.15—15.00 Informacije — Žena, Družina, Dom — 18.00—18.15 Poje graški študentski zbor. — TOREK, 18. novembra: 14.15—15.00 Informacije — Koroška kronika — Narodne pesmi — Športni mozaik — SREDA, 19. novembra: 14.15—15.00 Informacije — 5 minut o gospodarstvu — Slovenski solisti. — ČETRTEK, 20. novembra: 14.45—15.00 Informacije — Vesti za kmetijstvo — Slovenska komorna glasba — Koroški kulturni pregled. — PETEK, 21. novembra: 14.15—15.00 Informacije — Ura pesmi — Cerkev in svet. — SOBOTA, 22. novembra: 9.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

SOBOTA, 15. novembra: 15.00 Za otroke od 5. leta dalje: „Hišica" — 15.25 Iz življenja šlumpfe — 15.35 Za družino: Sestanek z živalmi — 16.10 Boutique: Sestanek za vas — 16.40 Ko pade zastor — 17.15 Jazz — 18.00 Tedenski magazin — 18.20 „Možiček", lahko noč oddaja za naše najmanjše — 18.25 Kulturne aktualnosti — 18.50 Dober večer v soboto... reče Heinz Conrads — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki in tedenski komentar Huga Portischa — 20.06 Šport — 20.15 Sezonska bilanca — 21.30 Športni žurnal — 22.00 Čas v sliki — 22.10 Naš nočni program: „Zadnje utrdbe Gamble"; film iz življenja na Divjem zahodu.

NEDELJA, 16. novembra: 16.15 Za otroke od 6. leta naprej: Glasba ne pozna meja — 17.15 Za mladino od 11. leta: Film za te — 17.40 Za mladino od 14. leta dalje: Stik — 18.00 Iz moje knjižnice: Susanne Almassy bere iz dela Marlen Haushoferjeve — 18.25 „Možiček", lahko noč oddaja za najmlajše — 18.30 S skrito kamero — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.10 Kristjan v času — 20.15 „Zarota", film Walterja Jensa — 21.30 „Fatty 69" (v barvi); usoda nekoč slavnega jazzovskega ansambla — 22.15 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 17. novembra: 18.00 Kako so videli drugi — 18.20 „Možiček", lahko noč oddaja za najmlajše — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Očarljiva žena (v barvi) — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 „Simon Templar... in zaboj diamantov" — 21.00 Postfach 7000.— 21.10 Športna panorama — 22.10 Čas v sliki — 22.20 Posebno za vas: Izložba.

TOREK, 18. novembra: 18.00 Walter in Connie: Tečaj angleščine — 18.20 „Možiček", lahko noč oddaja za najmanjše — 18.25 Kulturne aktualnosti — 18.50 Iskalci zakladov naših dni (v barvi) — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Pesem z Dunaja (v barvi): „Zunaj v Dunajskem gozdu" — 21.00 „Dogodek" Guya Foissyja. Prenos iz gledališča Josefstadt. — 21.55 Čas v sliki.

SREDA, 19. novembra: 10.00 Šolska televizija: Obiščimo razstavo — 10.30 Zvezna dežela Nižjeavstrijska — 11.00 Program za delavce: Die Deutschmeister — 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: „Velikan Nikoli Sit" — 17.15 Za mladino od 11. leta naprej: Mednarodni mladinski magazin — 17.35 „Lassie", zgodba psa — 18.00 Tečaj francoskega jezika — 18.20 „Možiček", lahko noč oddaja za naše najmlajše — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Dragi stric Bill (v barvi): „Pes čiste pasme" — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Obzorja — 21.00 „Razbojnik in žandarm", sleparska komedija — 22.35 Čas v sliki.

ČETRTEK, 20. novembra: 10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postanem — 10.30 Svet atoma — 11.00 Tečaj francoskega jezika — 11.30 Uči se, ne da bi ubijal — 11.50 Šport z resnim ozdajem — 12.00 Viri zgodovine: Akvileja — 18.00 Tečaj italijanskega jezika za začetnike — 18.20 „Možiček", lahko noč oddaja za naše najmanjše — 18.25 Športni mozaik — 18.50 Policijska poročila — Dragnet (v barvi) — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 „Moja žena ne bi izvedela niti besedice", komedija Georga Axelroda (v barvi) — 21.55 Čas v sliki — 22.05 Nočni studio: Tudi za to ste plačali.

PETEK, 21. novmebra: 10.00 Televizija v šoli: Gradbeni načrt življenja — 10.30 Cerkvena glasba danes — Angleščina — 11.45 Športna panorama — 18.00 Znanstvene zanimivosti — 18.20 „Možiček", lahko noč oddaja za naše najmanjše — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Skoki v zraku (v barvi), smučarski skoki — 19.16 ORF danes zvečer — 20.06 Šport — 20.15 „Navadni dvojni umor", kriminalna igra — 21.45 Časovni potek dogodkov — 22.45 Čas v sliki.

4. KONFERENCA FAO V RIMU

V soboto, 8. novembra, se je začela v Rimu konferenca Organizacije za prehrano in poljedelstvo (FAO). Njeno geslo je »proč z gladom«. Njena naloga pa je odstraniti ali vsaj omiliti strah prihodnosti »lakoto«. Konference te organizacije se sestajajo vsaki dve leti. Na njej obravnavajo program kmetijstva, ki ga je izdelala FAO v štirih letih dela in ki obravnava zlasti pomanjkanje proteinov pri prehrani prebivalstva dežel v razvoju.

OBČINSKE VOLITVE, IN VOLITVE GUVERNERJEV V ZDA

V torek, 4. novembra, so bile v Združenih državah Amerike občinske volitve v nekaterih velikih in manjših mestih ter volitve dveh guvernerjev.

Za newyorškega župana je bil ponovno izvoljen dosedanji župan John Lindsay. To je drugič v zgodovini New Yorka, da je bil za župana izvoljen kandidat, ki ni kandidiral na listi dveh političnih strank Združenih držav Amerike, to je demokratske in republikanske stranke, temveč je kandidiral kot »neodvisni kandidat«. Lahko bi rekli, da je to kandidat »tretje sile«, liberalne stranke, ki se je v New Yorku z zmago Lindsaya na sedanjih volitvah močno okrepila in postala v tem največjem ameriškem mestu prva politična sila.

V Clevelandu, kjer živi, kot je znano, tudi mnogo Slovencev, je bil spet za dve leti izvoljen za župana dosedanji župan črnec Carl Stokes, prvi črnec, ki je bil pred dvemi leti izvoljen za župana velikega mesta v zgodovini Združenih držav.

V Pittsburgu je kandidat demokratske stranke Peter Flagherty premagal republikanskega nasprotnika Johna Tabora. Tudi v Buffalu je zmagal demokrat Amroise Lane. V Detroitu je zmagal republikanec Roman Gribbs.

V New Jerseyu je bil izvoljen za guvernerja republikanski kandiat William Cahill (po 16. letih). V Virginiji je bil prvič po letu 1885 izvoljen za guvernerja republikanec odvetnik Linwood Holten.

»ZELENA EVROPA« JEČI POD GORO MASLA

Ministrski svet Evropske gospodarske skupnosti je že četrtič odložil odločitev o novih skupnih cenah za kmetijske pridelke.

V Bruslju poudarjajo, da bo skupna kmetijska politika šesterice že prihodnje leto stala 2,7 milijarde dolarjev, ki jih bodo morali plačati proizvajalcem slabo prodajajočih se kmetijskih pridelkov, če ne bo prišlo do spremembe skupnih cen. Podpredsednik izvršne komisije Mansholt je napovedal »katastrofo«, če do tega ne bo prišlo. **Opozoril je, da izvršna komisija EGS v tem primeru ne bo prevzela odgovornosti za 400.000 ton presežnega masla, ki leži po skladiščih, če ne bodo o tem dokončno sklepali pred koncem novembra.**

Zato se bodo 24. in 25. novembra posebej sestali ministri za kmetijstvo, finance in socialno skrbstvo iz članstva EGS.

LETALSKI SPORAZUM MED JAPONSKO IN SOVJETSKO ZVEZO

Japonska in Sovjetska zveza sta podpisali sporazum o dvakrat tedenskih poletih med Japonsko in Evropo preko Sibirije in Moskve. Na progi bodo letela letala sovjetske družbe Aeroflot in japonske JAL. Pogajanja so se pričela 28. oktobra na osnovi okvirnega sporazuma obeh vlad med februarskimi razgovori v Tokiju. Redna zveza Tokio—Pariz bo vzpostavljena od 28. marca 1970, Tokio—London pa nekaj kasneje. S to novo zvezo bo za tri ure in pol skrajšan čas potreben za polet iz Evrope do Japonske, kot je bilo sedaj preko polarnega kurza.

ZASEDANJE SVETA MINISTROV EGS V LUKSEMBURGU

V Luksemburgu so se sestali ministri za finance in kmetijstvo šestih članic Evropske gospodarske skupnosti. Razpravljali so o posledicah revalvacije nemške marke na gospodarstvo EGS ter o sklepih in ukrepih, ki naj bi jih sprejeli na osnovi predlogov Zahodne Nemčije, da se ublažijo negativne posledice revalvacije marke na nemško kmetijstvo. (Kot znano so Nemci revalvirali marko za 8,5 odstotka — 3,66 marke za en dolar.)

Razprava se je začela najprej o načrtu, ki ga je glede tega vprašanja sestavila izvršna komisija EGS, ki predvideva podporo nemškim kmetom. Po tem načrtu naj bi polovico stroškov za podporo, po načelu monetarne solidarnosti med šestimi članicami, črpali iz evropskega sklada, drugo polovico pa naj bi prispevala nemška vlada.

Predstavnika Zahodne Nemčije sta zavrnila ta predlog. Minister za kmetijstvo Erthl je sporočil svetu ministrov, da njegova vlada predlaga uveljavitev sistema nadomestilo na mejah, dokler ne bo uveljavljena enotna gospodarska in denarna politika.

Tudi ostale članice EGS baje niso pripravljene sprejeti predlogov izvršne komisije, ker poleg drugega menijo, da se bo zaradi revalvacije marke prispevek Zahodne Nemčije v solidarni sklad zmanjšal.

Glede posledic revalvacije marke na trgu kmetijskih pridelkov, je italijanski minister poudaril, da si je treba predvsem prizadevati, da se najde takšna rešitev, ki po eni strani ne bo nasprotovala smotrom, ki jih zasleduje revalvacija marke, po drugi pa, da si ne bodo ostale države naložile breme neupravičenih stroškov. Zaradi tega bo treba najti rešitev, ki naj omogoči postopno uskladitev cen kmetijskih pridelkov v okviru EGS v najkrajšem času.

BURGHIBA PONOVNO IZVOLJEN ZA PREDSEDNIKA V TUNIZIJI

Burghiba je bil ponovno izvoljen za predsednika v Tuniziji. To je izjavil notranji minister, ob razglasitvi nedeljskih volilnih rezultatov (2. novembra) za izvolitev predsednika in novega parlamenta.

Predsednik Burghiba (edini kandidat za predsedniško mesto) je dobil 1 milijon 363.713 glasov od 1,375.322 volivcev, ali 99,76 odstotkov. Za člane parlamenta pa je volilo 94,69 odstotka volivcev. Kot je izjavil notranji minister, so bile volitve v težkih razmerah zaradi nedavnih poplav.

Burghiba bo torej vodil Tunizijo še nadaljnjih pet let. V svojem programu napoveduje boljše socialno ravnovesje med prebivalstvom in zagotovitev boljših življenjskih pogojev ljudskim množicam, zlasti pa tistim ljudem, kot je poudaril Burghiba, »ki živijo pod ničlo«. V zunanji politiki pa se bo Tunizija, kot je sporočil Burghiba, še naprej zavzemala za ohranitev miru, ostala bo med neuvrščenimi državami, se borila za spoštovanje listine OZN, podprla pravico narodov do samoodločbe in dala vsestransko podporo narodom, ki se še vedno bore proti kolonialnim upravam.

Smrt v hladnih stanovanjih

Britanski zdravnik G. Taylor, strokovnjak, ki že več let proučuje posledice nizkih telesnih temperatur, je poslal ministrstvom za goriva in električno energijo, tehnologijo in socialno skrbstvo daljše elaborate, v katerih jih je pozval, naj podpro nove načrte ze preskrbo mestnih četrti z vlažno centralno kurjavo.

Taylor namreč trdi, da umre v Veliki Britaniji vsako leto 600.000 do 900.000 ljudi zaradi mraza. Strokovnjak dokazuje, da bodo tisti, ki žive v hišah s centralno kurjavo, živeli poprečno pet let dalj.

Toda profesor Taylor odločno nasprotuje suhi centralni kurjavi ameriškega tipa, ki jo napeljujejo v tisoče hiš in poslovnih prostorov. Po njegovem mnenju takšen sistem gretja le pospešuje nekatere bolezni. Gretje z določenim odstotkom vlage po njegovem mnenju zmanjšuje stroške gospodinjstva na polovico, pripomore pa tudi v boju proti boleznim.

Ameriški sistem centralne kurjave je zaradi suhega zraka ugoden za razvoj virusov in bakterij, ki povzročajo nahod, influenco in pljučnico. Vlažnost — trdi dr. Taylor — ohranja membrano nosu in grla v boljšem stanju, zato se tudi laže upirajo infekcijam.

Dunajska drsalna revija se seli v Zagreb

Celotni ansambel znane Dunajske drsalne revije bo poslavil 30. obletnico svojega obstoja v Zagrebu. Trenutno gostuje v New Yorku, od tam se bo preselil na Florido, potem pa šel naravnost v Zagreb, kjer bo začel nastopati 11. decembra letos. Ves dohodek prve predstave bodo darovali nesrečni Banja Luki.

Za tiskovni sklad so darovali:

Jakob Drug, Welland 9.— dol.; Rev. Vogrin Rudolf 3.— dol.; Osredkar, Toronto 2.— dol.; Kastelic J., Toronto 2.— dol.; Neimenovani iz Pliberka 500.— šil.; Levstik Vinko, Rim 150.— šil.; Hutter Marija, Globasnica 100.— šil.; Neimenovana iz Št. Ruperta 50.— šil.; Neimenovana iz Zilje 40.— šil.; Wieland Hans, Judenburg 25.— šil.; Hainz Lucija, Graz-Straßgang 25.— šil.; Golobitsch Franciska, Celovec 20.— šil.; Neimenovani iz Celovca 17.— šil.; Miklau Johann, Dobrla ves 10.— šil.; Wrölich Franciska, Sinča ves 10.— šil.; Neimenovani iz Celovca 10.— šil.

Podjunski trgovski center
Bratje RUTAR & Co.

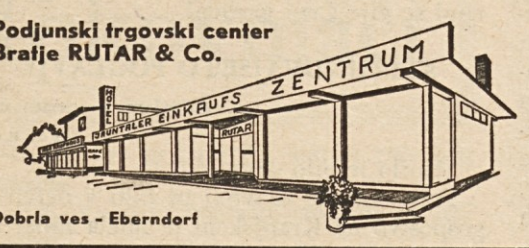

Dobrla ves - Eberndorf

Tudi pozimi stalno toplo stanovanje — brez težav — ako kurite sodobno
PEČI NA OLJE
v največji izbiri — ugodne cene — in kot vedno — brezplačna dostava na dom.

pri RUTARJU, Dobrla ves
Telefon 04236-281

Vodeče podjetje v vseh pohištvenih vprašanjih:

STADLER MÖBEL EXKLUSIV
Klagenfurt, Theatergasse 4, Telefon 71431

STADLER MÖBEL STANDARD
Klagenfurt, St. Veiter Straße 4, Telefon 71431

STADLER MÖBEL VILLACH
Villach, Trattengasse 1, Telefon 4469

SADJARJI!
Sadna drevesca vseh vrst: češplje, slive in jagodičje kakor tudi vinske trte oddaja po zelo znižani ceni domača sadna drevesnica.

Inž. MARKO POLCER
pd. LAZAR
ŠT. VID V PODJUNI

Naš tednik Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave 82-6-69. — Telefon uredništva in oglasnega oddelka 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil, letno 100.— šil. Za Italijo 3400.— lir, za Nemčijo 24.— DM, za Francijo 30.— ffr., za Belgijo 300.— bfr., za Švico 25.— šfr., za Anglijo 3.— f. sterl., za Jugoslavijo 60.— N din, za USA in ostale države 7.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.